

VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA

Vietos veiklos grupės pavadinimas:	Molėtų rajono vietos veiklos grupė „Keisdamiesi keičiame“
Vietos plėtros strategijos pavadinimas:	Molėtų rajono vietos veiklos grupės „Keisdamiesi keičiame“ vietos plėtros 2023 - 2027 m. strategija
Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo laikotarpis:	2023–2027 m.
Ar keičiasi VPS įgyvendinimo teritorija lyginant su 2014-2020 m.?	☐ Taip ☒ Ne
Teminė VPS	☒ Taip ☐ Ne
VPS tema	Tvari vietovės plėtra turizmui ir socialinei gerovei

VPS data:	2023-05-29
VPS versija:	1

LIETUVOS
RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO
MINISTERIJA

TURINYS

I SKYRIUS: KAS MES ESAME? (VVG TERITORIJOS SITUACIJOS ANALIZĖ IR POREIKIAI)	4
1. VVG TERITORIJOS SITUACIJOS IR POREIKIŲ ANALIZĖ	4
1.1. Trumpas VVG pristatymas	4
1.2. Pagrindiniai VVG teritorijos duomenys	4
1.3. VVG teritorijos išskirtinumas ir identitetas	4
1.4. VVG teritorijos gyventojų nuomonė apie VVG teritorijos situaciją ir poreikius	5
1.5. VVG teritorijos socialinė situacija (įskaitant informaciją apie skurdo riziką ir socialinę atskirtį patiriančius asmenis ir (arba) jų grupes)	5
1.6. VVG teritorijos ekonominė situacija	8
1.7. VVG teritorijos socialinė infrastruktūra ir kultūros išteklių	12
1.8. VVG teritorijos gamtos išteklių analizė	15
1.9. Papildoma informacija	17
2. VVG TERITORIJOS STIPRYBĖS, SILPNYBĖS, GALIMYBĖS IR GRĖSMĖS (SSGG)	17
3. VVG TERITORIJOS POREIKIAI IR JŲ PAGRINDIMAS	18
3.1. VVG teritorijos poreikių sąrašas	18
3.2. VVG teritorijos poreikių pagrindimas	18
4. VPS TEMOS PAGRINDIMAS (PILDOMA TEMINĖMS VPS)	18
5. VVG PRISTATYMAS IR VERTYBĖS, VVG TERITORIJOS VIZIJA IKI 2030 M. IR VVG MISIJA	19
5.1. Apibendrinta informacija apie VVG	19
5.2. Apibendrinta informacija apie VVG kolegialaus valdymo organo sudėtį	19
5.3. Informacija apie VVG kolegialaus valdymo organo kompetencijų įvairovės užtikrinimą	19
5.4. VVG vertybės	21
5.5. VVG teritorijos vizija iki 2030 m.	21
5.6. VVG misija	21
II SKYRIUS: KO MES SIEKIAME? (VPS TIKSLAI, RODIKLIAI IR SIEKIAMI POKYČIAI)	22
6. VVG TERITORIJAI AKTUALŪS BŽŪP TIKSLAI	22
7. KIEKYBINIAI VPS TIKSLAI	22
7.1. VPS produkto ir rezultato rodikliai iki 2029 m.	22
7.2. Metinės rodiklių reikšmės	22
8. POKYČIAI, KURIŲ SIEKIAMA VVG TERITORIJOJE (KIEKYBINE IŠRAIŠKA)	23
9. APIBENDRINTA INFORMACIJA APIE VPS	24
III SKYRIUS: KAIP MES PASIEKSIME UŽSIBRĖŽTUS TIKSLUS? (VPS PRIEMONĖS, FINANSINIS PLANAS, ĮGYVENDINIMO ORGANIZAVIMAS IR VALDYMAS)	25
10. VPS PRIEMONĖS	25
10.1. VPS priemonių sąrašas	25
10.2. VPS priemonių sąsajos su BŽŪP tikslais	25
10.3. VPS priemonių sąsajos su VVG teritorijos poreikiais	25
10.4. VPS priemonių aprašymas	25
10.5. VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)	25
10.6. VPS priemonių rezultato rodikliai	25
11. PRELIMINARUS VPS ĮGYVENDINIMO PLANAS	26
12. VPS FINANSINIS PLANAS	26
12.1. VPS išlaidos pagal išlaidų kategorijas ir priemonių rūšis	26
12.2. Metinis VPS išlaidų planas	26
13. ES IR NACIONALINIŲ HORIZONTALIŲJŲ PRINCIPŲ IR PRIORITETŲ ĮGYVENDINIMAS	27
13.1. Subregioninės vietovės principas	27
13.2. „Iš apačios į viršų“ principas	27
13.3. Partnerystės principas	28
13.4. Bendradarbiavimo principas	29
13.5. Inovacijų principas	30
13.6. Jaunimas	31
13.7. Lyčių lygybė ir nediskriminavimas	32
14. VPS VIEŠINIMO IR VVG TERITORIJOS GYVENTOJŲ AKTYVUMO SKATINIMO VEIKSMAI	33
14.1. Informacija apie VPS viešinimą ir derinimą su visuomene VPS rengimo metu	33

14.2.	<i>VPS viešinimo ir VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo strategija VPS įgyvendinimo metu</i>	33
15.	<i>VPS ĮGYVENDINIMO VIDAUS VALDYMO, STEBĖSENOS IR VERTINIMO SISTEMA</i>	34
15.1.	<i>VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo sistemos apibūdinimas</i>	34
15.2.	<i>VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo funkcijos pagal subjektus.....</i>	35
IV DALIS: VPS PRIEDAI		38

I skyrius: Kas mes esame? (VVG teritorijos situacijos analizė ir poreikiai)

1. VVG teritorijos situacijos ir poreikių analizė

1.1. Trumpas VVG pristatymas

Molėtų rajono vietos veiklos grupė „Keisdamiesi keičiame“ (toliau – Molėtų r. VVG) įregistruota 2004 m. rugsėjo 7 d. VVG valdymo struktūra: visuotinis narių susirinkimas, valdyba, pirmininkas, administracijos vadovas. Administracijoje dirba viešųjų ryšių specialistas ir administratorius.

Visuotinis narių susirinkimas yra aukščiausias VVG valdymo organas. VVG sudaro 27 nariai, iš jų 16 – pilietinės visuomenės atstovai, 10 – verslo atstovai ir 1 – vietos valdžios atstovas. 2015–2022 m. VVG narių skaičius svyravo nuo 19 iki 26 asmenų.

VVG valdyba yra kolegialus valdymo organas, renkamas iš 11 asmenų 3 metų laikotarpiui. Valdybos nariai atstovauja skirtingiems sektoriams: 45,45 proc. – pilietinei visuomenei, 27,27 proc. – verslui ir 18,18 proc. – vietos valdžiai. 36,36 proc. valdybos narių yra iki 40 m. amžiaus. Valdyboje išlaikoma lyčių pusiausvyra: 5 vyrai, arba 45,45 proc. visų valdybos narių, ir 6 moterys, arba 54,55 proc. visų valdybos narių.

VVG narių aktyvumas dalyvaujant visuotiniuose narių susirinkimuose: 2015 m. vidutiniškai dalyvavo 80 proc. dalyvių, 2016 m. – 67 proc., 2017 m. – 54 proc., 2018 m. – 71 proc., 2019 m. – 45 proc., 2020 m. – 89 proc., 2021 m. – 73 proc., 2022 m. – 69 proc. dalyvių. Bendras narių dalyvavimo visuotiniuose susirinkimuose aktyvumas – 68 proc.

1.2. Pagrindiniai VVG teritorijos duomenys

Molėtų rajonas yra įsikūręs Vidurio Lietuvoje. Rajono plotas yra 1 367 km² [1]. Molėtų r. VVG apima Molėtų rajono savivaldybės teritoriją, išskyrus savivaldybės centrą – Molėtų miestą. Molėtų r. VVG teritorijos plotas – 1 363 km² [2], t. y. 99,7 proc. visos rajono teritorijos **R 1**. Molėtų rajonas ribojasi su keliais kitais rajonais: Ukmergės, Utenos, Švenčionių, Vilniaus ir Anykščių rajonais.

VVG teritorijos geografinė padėtis yra patogi susisiekimo aspektu – teritoriją kerta plentas A14 Vilnius–Utena, keliai į Ukmergę, Pabradę, Labanorą, Anykščius. Molėtų rajonas yra ganėtinai arti sostinės Vilniaus, taigi patogus susisiekimas tiek automobiliu, tiek viešuoju transportu **R 2**.

VVG teritorijoje yra 11 seniūnijų ir 46 seniūnaitijos: Alantos (5 seniūnaitijos), Balninkų (3 seniūnaitijos), Dubingių (3 seniūnaitijos), Joniškio (4 seniūnaitijos), Suginčių (5 seniūnaitijos), Giedraičių (6 seniūnaitijos), Luokesos (4 seniūnaitijos), Videniškių (3 seniūnaitijos), Čiulėnų (5 seniūnaitijos), Inturkės (5 seniūnaitijos), Mindūnų (3 seniūnaitijos) **R 3** [3].

2021 m., palyginti su 2011 m., **gyvenamųjų vietovių skaičius dėl neigiamų demografinių procesų Molėtų rajone sumažėjo 8 proc.** (nuo 693 iki 640) **R 4**. 2021 m. vietovės pagal gyventojų skaičių (*1.2.1 lentelė*) pasiskirstė (skliausteliuose nurodomas pokytis, palyginti su 2011 m.): 1–9 gyventojai – 421 (+1 proc.), 10–49 gyventojai – 185 (–20 proc.), 50–99 gyventojai – 10 (–29 proc.), 100–199 gyventojai – 13 (+8 proc.), 200–299 gyventojai – 8 (–27 proc.), 300–399 gyventojai – 1 (–75 proc.), 400–499 gyventojai – 0 (–100 proc.), 500–999 gyventojai – 2 (+100 proc.) [4].

VVG teritorija, palyginti su 2014–2020 m., nesikeitė.

1.3. VVG teritorijos išskirtinumas ir identitetas

Molėtų rajono išskirtinumas ir identitetas yra susiję su rajono unikalia gamta, kultūra ir istorija. Vienas iš Molėtų rajono išskirtinumų – Aukštaitijos nacionalinis parkas, kuris yra viena iš didžiausių ir seniausių Lietuvos saugomų teritorijų. Šis parkas yra puikus vietos gamtos grožio ir biologinės įvairovės atspindys. Be to, rajone yra ir kitų regioninių parkų, kurie taip pat pabrėžia Molėtų rajono unikalumą.

Molėtų rajonui būdinga turtinga istorija ir kultūra. Daugelis rajone esančių miestelių ir kaimų turi seną architektūrą, o vietovės yra susijusios su senaisiais kultūriniais papročiais ir tradicijomis.

Molėtai – kraštas, kuriame *viskas tikra*. Kraštas pritraukia vis didesnę turistų dėmesį. Traukos priežastis – švari gamta ir nepakartojamas kraštovaizdis.

Viena įdomiausių lankytinų vietų rajone – vienintelis Europoje Lietuvos etnokosmologijos muziejus.

1.4. VVG teritorijos gyventojų nuomonė apie VVG teritorijos situaciją ir poreikius

Siekiant išsiaiškinti gyventojų poreikius, VVG atliko 2 apklausas.

1. Molėtų rajono savivaldybės kaimo gyventojų poreikių tyrimas

Apklausa atlikta internetinėje svetainėje apklausa.lt 2023 m. vasario 21–kovo 8 d. Apklausoje dalyvavo 294 asm. (iš jų 45 asm. pildė popierines anketas renginių metu) iš visų rajono seniūnijų. 28,2 proc. respondentų – 50–64 m. amžiaus, 23,5 proc. – 30–39 m., 21,8 proc. – 40–49 m., 18,7 proc. – 18–29 m.

Dauguma gyventojų mano, kad jų gyvenamoji vieta yra patraukli svečiuotis (78 proc.), gyventi (68 proc.), tačiau ne taip palankiai vertina darbo ir investavimo patrauklumą – tik 34 proc.

Gyventojai rajone labiausiai didžiuojasi gamta, kraštovaizdžiu, gamtiniais išteklių (83 proc.), geografine padėtimi (54 proc.), kultūra, istorija, tradicijomis (30 proc.), o mažiausiai – socialine įtrauktimi (1 proc.), vietos gyventojų finansinėmis galimybėmis (2 proc.), vietos organizacijų bendradarbiavimu / partneryste (3 proc.), gyventojų verslumu ir įsidarbinimo galimybėmis; mokymosi visą gyvenimą galimybėmis (po 4 proc.).

Kaip opiausias problemas gyventojai nurodo: demografinius procesus (64 proc.), įsidarbinimo galimybių stoką (55 proc.), motyvacijos dirbti stoką (40 proc.), mažas vietos gyventojų pajamas (38 proc.), gyventojų nesidomėjimą bendruomenės gyvenimu ir pasyvumą (31 proc.).

Gyventojų nuomone, turėtų būti remiamos šios VPS: parama naujų įmonių ir darbo vietų kūrimui ir gyventojų užimtumo ir verslumo skatinimas – po 4,18 (iš galimų 5); socialinių paslaugų ir sveikatos priežiūros prieinamumo didinimas – 4,16; viešųjų paslaugų prieinamumas ir plėtra – 4,11; jaunimo aktyvinimas, iniciatyvų rėmimas, veiklų įvairovės didinimas – 4,12; bendruomeniškumą, savanorystę ir gyventojų aktyvumą skatinančios iniciatyvos – 4,07.

2. Molėtų rajono (be Molėtų miesto) savivaldybės organizacijų / įmonių poreikių tyrimas

Apklausa atlikta *Google* platformoje 2023 m. kovo 16–27 d. Apklausoje dalyvavo 32 organizacijų / įmonių atstovai, iš jų 53,1 proc. – nevyriausybinių sektoriaus, 21,9 proc. – verslo, 15,6 proc. – žemės ūkio subjektų, 9,4 proc. – viešojo administravimo įstaigų ir institucijų atstovai.

62,5 proc. apklaustųjų nurodė, kad didžiausias iššūkis yra finansų veiklai plėtoti stoka, 37,5 proc. – kvalifikuotų ir motyvuotų darbuotojų stoka, po 34,4 proc. – savanorių stoka ir teisės aktų, reglamentuojančių veiklą, kaita, reikalavimų griežtėjimas.

VVG atstovai apklausų nuorodas išplatino organizacijos nariams, pareiškėjams, socialinio tinklo *Facebook* Molėtų skelbimų, seniūnijų grupėse, taip pat pavišino savo interneto svetainėje www.moletuvvg.lt.

VVG taip pat suorganizavo 8 renginius rajono gyventojams (vietos verslininkams, ūkininkams, kaimo bendruomenių, NVO, valdžios ir kitų organizacijų, veikiančių Molėtų rajone, atstovams).

1.5. VVG teritorijos socialinė situacija (įskaitant informaciją apie skurdo riziką ir socialinę atskirtį patiriančius asmenis ir (arba) jų grupes)

Gyventojų kaitos tendencijos

Gyventojų skaičius Lietuvoje tendencingai mažėja. **Nuolatinių gyventojų skaičius (1.4.1 lentelė)** 2023 m. pradžioje, palyginti su 2014 m., šalyje **sumažėjo 2,84 proc.**, Utenos apskr. – 12 proc., o **Molėtų rajone – 14,55 proc., t. y. 5 kartus daugiau nei visoje šalyje R 5** [1]. Didesnis gyventojų

skaičiaus mažėjimas fiksuojamas kaimo vietovėse: šalyje sumažėjo 7,74 proc., Utenos apskr. – 16,60 proc., Molėtų r. (VVG teritorija) – 18,16 proc. (nuo 13 378 iki 10 949 asm.) **R 6**.

Lyginant 2011 m. ir 2021 m. duomenis, galima matyti, kad nė vienoje **VVG teritorijoje esančioje seniūnijoje gyventojų skaičius (1.4.2 lentelė) nepadidėjo, o tik mažėjo nuo 8 iki 24 proc.** Mažiausias gyventojų skaičiaus sumažėjimas fiksuojamas Mindūnų seniūnijoje (8 proc.), didžiausias – Luokesos seniūnijoje (24 proc.) [4]. Tokį ženklų gyventojų skaičiaus mažėjimą nulėmė gimstamumo mažėjimas, neigiama natūrali gyventojų kaita. Lyginant 2014–2022 m. duomenis, galima matyti, kad **gimstamumo lygis (1.4.3. lentelė) mažėja** visoje šalyje: šalyje – 27,70 proc., Utenos apskrityje – 38,45 proc., **Molėtų r. – 35,56 proc., t. y. daugiau nei šalies vidurkis, bet mažiau nei Utenos apskr. R 7**. Gimstamumas mažėja dėl įvairių priežasčių: ekonominių, socialinių, kultūrinių, pvz., dėl mažų atlyginimų, nedarbo, blogų gyvenimo sąlygų, dalis moterų apsisprendžia neturėti vaikų ir pan. 2014–2022 m. Molėtų r. **mirtingumo rodiklis (1.4.3. lentelė) sumažėjo 10,51 proc.** (nuo 371 iki 332), t. y. 5 kartus daugiau nei Utenos apskr., kur rodiklis sumažėjo 2,21 proc., o šalies rodiklis padidėjo 0,18 proc. **R 8**. 2014–2022 m. **natūrali gyventojų kaita** (gimusių kūdikių ir mirusių asmenų skaičiaus skirtumas) (1.4.3. lentelė) šalyje stipriai **padidėjo** (nuo –9 883 iki –18 368), tokia pati didėjimo tendencija stebima tiek Utenos apskr. (nuo –1 342 iki –1 730), tiek Molėtų r. (nuo –228 iki –240) **R 9** [1].

Gyventojų tankis viename km² (1.4.4. lentelė) 2022 m. pradžioje, palyginti su 2014 m., tendencingai mažėjo, tačiau **Molėtų r. mažėjimas buvo didesnis – 13,29 proc.** (nuo 14,3 iki 12,4) nei **Utenos apskr.** – 11,62 proc. (nuo 19,8 iki 17,5) ir **šalyje** – 4,66 proc. (nuo 45,1 iki 43) **R 10** [1].

Medianinis gyventojų amžius (1.4.5 lentelė) 2022 m. pradžioje, palyginti su 2014 m., šalyje pakilo nuo 42 iki 44 m., Utenos apskr. – nuo 47 iki 50 m., Molėtų r. – nuo 46 iki 48 m. **Molėtų r. rodiklis yra didesnis nei šalies**, bet mažesnis bei Utenos apskr. **R 11** [1].

Lyginant 2014–2022 m. duomenis, galima matyti, kad tiek **atvykusiųjų, tiek imigrantų Molėtų r. daugėja: atvykusiųjų padaugėjo 21,08 proc., imigrantų – net 301,59 proc. R 12 (1.4.6 lentelė)** [1]. Tikėtina, kad tai lemia krašto ypatumai: tiek unikali gamta, tiek didėjantis verslo įmonių ir darbo vietų skaičius. Išvykusiųjų skaičius rajone padidėjo 26,18 proc., emigrantų – sumažėjo 28,57 proc.

Gyventojų pasiskirstymas pagal amžių, lytį, tautybę, išsilavinimą

VVG gyventojų pasiskirstymas pagal amžių 2021 m. (1.4.7. lentelė): vaikų iki 4 m. – 371, 5–9 m. – 420, 10–14 m. – 447, 15–24 m. – 1 156, 25–39 m. – 2 111, 40–64 m. – 4 265, 65 m. ir vyresnių – 2 569 asm. Palyginti su 2011 m., **daugiausia mažėjo 10–14 ir 15–24 m. asmenų grupės – apie 39 proc. R 13** [4]. Mažiausias pokytis stebimas 0–4 m. ir 40–64 m. grupėse – apie 16 proc. VVG teritorijoje vyrauja darbingo amžiaus gyventojai.

VVG teritorijoje **didėsę gyventojų dalį sudaro moterys (1.4.2 lentelė):** 2011 m. – 52 proc., 2021 m. sumažėjo iki 51 proc. (–0,7 proc.). Moterys VVG teritorijoje sudaro kiek mažesnę dalį nei Utenos apskrityje (53 proc.) ir Lietuvoje (54 proc.) **R 14**. Moterų dalies pokytis 2021 m., palyginti su 2011 m., yra neženklaus ir sudaro 0,1 proc. Utenos apskrityje bei 0,3 proc. Lietuvoje. 2021 m. duomenimis, tik dvejose seniūnijose – Inturkės ir Dubingių – gyveno daugiau vyrų nei moterų, vyrai sudarė 51 proc.

2021 m. duomenimis, VVG teritorijoje **lietuvių tautybės gyventojai (1.4.8 lentelė) sudarė 86,5 proc.**, likusieji buvo kitos tautybės gyventojai (daugiausia lenkai) **R 15**. Joniškio seniūnija išsiskiria iš visų kitų VVG seniūnijų, nes joje gyvena apie 46 proc. kitataučių, kiek mažiau Dubingių seniūnijoje – apie 28 proc. Procentiškai mažiausia dalis kitataučių gyvena Videniškių seniūnijoje – apie 2 proc. [4].

2021 m. duomenimis, 16,8 proc. VVG teritorijoje gyvenančių asmenų turi aukštąjį išsilavinimą, 16,7 proc. – aukštesnįjį (įskaitant specialųjį), 33,2 proc. – vidurinį, 18,7 proc. – pagrindinį, 13 proc. – pradinį, 1,6 proc. – neturi pradinio išsilavinimo (nelankyta mokykla, neraštingi). Palyginti su 2011 m., **VVG teritorijos gyventojų, turinčių aukštąjį išsilavinimą (1.4.9 lentelė), skaičius didėjo 27,6 proc., rodiklis yra didesnis nei Molėtų r. (23,7 proc.), Utenos apskrities (11,8 proc.) bei Lietuvos (16,9 proc.) R 16**. VVG teritorijoje labiausiai mažėjo pradinio (54 proc.) ir neturinčių pradinio išsilavinimo (55,2 proc.) gyventojų skaičius **R 17**. Daugiausia aukštąjį išsilavinimą turinčių gyventojų (1.4.10 lentelė) yra Mindūnų (23,8 proc.) ir Luokesos (22,3 proc.) seniūnijose, mažiausiai –

Viduriškųjų seniūnijoje (13,1 proc.). Daugiausiai VVG teritorijoje gyvenančių asmenų turi vidurinį išsilavinimą, vidurkis seniūnijose svyruoja nuo 29,3 iki 36,7 proc. [4].

Gyventojų pasiskirstymas pagal ekonominį aktyvumą, bedarbiai

Lyginant 2011 ir 2021 m. duomenis, galima matyti, kad gyventojų pasiskirstymas **pagal ekonominį aktyvumą** (1.4.11 lentelė) VVG teritorijoje pakito teigiama linkme: **dirbančių gyventojų skaičius padidėjo 5,7 proc.** (nuo 5 697 iki 6 023), **užimtų gyventojų skaičius padidėjo 25,3 proc.** (nuo 3 846 iki 4 819) **R 18**, o **bedarbių skaičius sumažėjo 34,8 proc.** (nuo 1 851 iki 1 206), **neaktyvių gyventojų skaičius mažėjo 39,3 proc.** (nuo 6 879 iki 4 177). Palyginti su šalies ir Utenos apskr. paminėtais rodikliais, stebimi VVG rodiklių aukštesni pasiekimai, ypač išsiskiria užimtųjų gyventojų skaičiaus padidėjimas, palyginti su šalies rodikliu – 7,7 proc. (VVG – 25,3 proc.) **R 19** [4].

2023 m. vasario 1 d. Panevėžio KAD Molėtų skyriuje buvo registruota 1 014 bedarbių (204 asmenimis mažiau nei 2022 m. sausio 1 d. (1 218 asmenų)), iš jų – 618 vyrų (60,9 proc.), 396 moterys (39,1 proc.), jaunimo iki 29 m. skaičius – 178 (17,6 proc.), asmenų nuo 50 m. – 410 (40,4 proc.), asmenų nuo 55 m. – 256 (25,2 proc.), gyvenantys kaimo vietovėse – 712 (70,2 proc.), ilgalaikiai bedarbiai – 159 (15,7 proc.), darbingo amžiaus neįgalieji, kuriems nustatytas 0–55 proc. darbingumo lygis – 57 (5,6 proc.), absolventai – 6 (0,6 proc.) **R 20** [5].

Vidutinis ilgalaikių bedarbių skaičius (1.4.12 pav.) 2014–2022 m. tiek šalyje, tiek Molėtų r. **mažėjo**: 66 proc. visoje šalyje (nuo 58 167 iki 38 817) ir 55 proc. Molėtų r. (nuo 529 iki 291) **R 21** [6]. Tam įtakos turėjo Užimtumo tarnybos įgyvendinamos aktyvios darbo rinkos politikos priemonės, taip pat Molėtų r. savivaldybės administracijos įgyvendinamos Užimtumo didinimo programos, kurių tikslas – didinti savivaldybės teritorijos gyventojų užimtumą, integruojant juos į darbo rinką ir skatinant jų darbinę motyvaciją bei socialinius ir darbo įgūdžius.

Vidutinis metinis bedarbių procentas nuo darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus (1.4.13 pav.) 2014–2022 m. Molėtų r. **mažėjo** nuo 11,8 iki 10,1 proc., **tačiau rodiklis didesnis nei šalies**, kuris tuo pačiu laikotarpiu kito nuo 9,5 iki 9 proc. **R 22** [6].

Vidutinis metinis jaunų (16–29 m.) bedarbių proc. nuo 16–29 m. gyventojų (1.4.14 pav.) 2015–2022 m. rodiklis Molėtų r. **mažėjo** nuo 6,7 iki 5,1 proc., o **šalyje jis didėjo** nuo 5,2 iki 6,7 proc. **R 23**. Pandeminiais 2020–2021 m. rodiklis tiek šalyje, tiek Molėtų r. buvo padidėjęs [6].

Vidutinis metinis laisvų darbo vietų skaičius (1.4.15 lentelė) 2014–2022 m. Molėtų r. padidėjo kiek mažiau (55 proc. (nuo 20 iki 31,4)) nei šalies rodiklis (69 proc. (nuo 5 844,8 iki 9 859,2)) **R 24** [6]. Mažėjantis bedarbių skaičius ir didelė laisvų darbo vietų pasiūla yra viena svarbiausių priežasčių, lemiančių didesnę spaudimą darbdaviams kelti darbo užmokesį. Tai patvirtina darbo užmokesčio didėjimas. Lyginant 2021 m. ir 2022 m. IV ketvirčio duomenis, matyti, kad šalyje bruto darbo užmokestis (šalies ūkis ir individualios įmonės) padidėjo 13,25 proc., Utenos apskr. – 10,74 proc., **Molėtų mieste – tik 4,9 proc.** **R 25**.

Socialinę atskirtį patiriantys gyventojai

Socialinės pašalpos gavėjų skaičius (1.4.16 lentelė) tiek šalyje, tiek Utenos apskr. ir Molėtų r. **mažėjo** labai panašiai: 53,92 proc., 51,30 proc. ir 55,35 proc. **R 26**. Nepaisant to, kad **skurdo rizikos lygis** (1.4.17 lentelė) 2014–2022 m. Molėtų r. šiek tiek mažėjo, vis dėlto Molėtų r. jis yra didesnis (30) nei šalies vidurkis (21) [7].

Atsižvelgiant į tai, kad gyventojų skaičius Molėtų r. mažėjo, atitinkamai mažėjo ir socialinę atskirtį patiriančių asmenų skaičius. Lyginant 2014–2021 m. duomenis, galima matyti, kad asmenų, turinčių negalią, sumažėjo 12,96 proc. (nuo 1 590 iki 1 384 asm.), iš jų suaugusiųjų – 27,28 proc. (nuo 1 360 iki 989 asm.), vaikų – 9,09 proc. (nuo 99 iki 90 asm.). Atkreiptinas dėmesys, kad **pensinio amžiaus asmenų, turinčių negalią, skaičius stipriai išaugo** – 132,82 proc. (nuo 131 iki 305 asm.) **R 27**. Šeimų, patiriančių socialinę riziką, sumažėjo 31,37 proc. (nuo 102 iki 70), vaikų skaičius šeimose, patiriančiose socialinę riziką, sumažėjo 19,05 proc. (189 iki 153 asm.) **R 28** [8].

2022 m. Molėtų r. **vienišiemis asmenims buvo teikiama pagalba**: Alantos sen. lankomosios priežiūros darbuotoja lankė 13 vienišų žmonių, Balnininkų – 11, Čiulėnų – 9, Dubingių – 6, Inturkės – 11, Joniškio – 21, Luokesos – 8, Mindūnų – 5, Suginčių – 10 žmonių **R 29**.

2022 m. Molėtų r. pagal poreikį teiktos socialinio darbo paslaugos sunkumų patiriančioms šeimoms: Alantos sen. – 10 šeimų (22 vaikai), Balninkų – 3 šeimoms (5 vaikai), Čiulėnų – 3 šeimoms (5 vaikai), Dubingių – 5 šeimoms (11 vaikų), Giedraičių – 6 šeimoms (13 vaikų), Inturkės – 2 šeimoms (3 vaikai), Joniškio – 6 šeimoms (12 vaikų), Luokesos – 6 šeimoms (18 vaikų), Mindūnų – 3 šeimoms (4 vaikai), Suginčių – 5 šeimoms (13 vaikų), Videniškių – 1 šeimai (1 vaikas) **R 30** [8].

Per 2017–2021 m. laikotarpį Molėtų r. savivaldybė 135,76 proc. didino išlaidas socialinėms paslaugoms (nuo 952 000 iki 1 292 400 Eur). Per tą patį **laikotarpį padidėjo ir socialinėms paslaugoms skiriama išlaidų dalis, skirta NVO teikiamoms paslaugoms, nuo 3,63 proc.** (34 600 Eur) iki 10,75 proc. (139 000 Eur) **R 31** [7]. Remiantis šiais rodikliais, galima konstatuoti, kad Molėtų r. savivaldybė palaipsniui siekia įgyvendinti 2021–2030 m. Nacionalinės pažangos plano 7.2 uždavinio „Didinti darbo vietų pasiekiamumą ir viešųjų paslaugų prieinamumą visiems“ 7.2.14 rodiklį „Savivaldybių viešųjų paslaugų, kurias teikia nevyriausybinės ir bendruomeninės organizacijos, dalis, 2025 m. – 15 proc., 2030 m. – 30 proc.“.

Apibendrinant galima daryti išvadą, kad analizuojamu laikotarpiu socialinė situacija palaipsniui gerėjo – dauguma rodiklių rodo teigiamus pokyčius, pvz., dirbančiųjų gyventojų skaičius padidėjo, bedarbių ir ilgalaikių bedarbių, socialinės pašalpos gavėjų, socialinę atskirtį patiriančių asmenų skaičius sumažėjo, vidutinis metinis laisvų darbo vietų skaičius padidėjo, išlaidų socialinėms paslaugoms didėjo. Tačiau spartus nuolatinių gyventojų skaičiaus, gimstamumo mažėjimas, išaugęs pensinio amžiaus negalią turinčių asmenų skaičius, didesnis nei šalies vidutinis metinis bedarbių procentas nuo darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus ir skurdo rizikos lygis rodo poreikį tvariems socialinės srities sprendimams – didinti viešųjų ir kitų paslaugų gyventojams prieinamumą didinant jų įtrauktį.

Vizijos atitiktis

Vizija: Molėtų kraštas – Tavo svajonių uostas. *Tai yra patrauklus gyventi, dirbti ir atostogauti kraštas, kur branginama viskas, kas tikra – istorijos ir kultūros paveldas, gamtos ir kraštovaizdžio turtai, savita vietos gyvenimo sankloda. Tai kraštas, kur susitelkusios kaimo bendruomenės, nevyriausybinės organizacijos kartu su vietos verslininkais ir valdžia geba spręsti kasdienes problemas ir randa šiuolaikiškus atsakymus į laikmečio iššūkius. Tai kraštas, kur jaunimas atranda savo pašaukimą, o atvykusieji – gamtos ir gyvenviečių grožį. Tai ežerų kraštas, Lietuvoje ne veltui įvardijamas kaip žvejų ir turistų rojus, kuriame šeiminingauja svetinga, susitelkusi ir patriotiška vietos bendruomenė.*

Siekiant vizijoje nurodyto patrauklumo gyventi ir dirbti tikslo, atsižvelgiama į neigiamus demografinius procesus, gyventojų apklausoje įvardytas socialines problemas, valstybės ir savivaldybės formuojamą socialinę politiką. Siekiant vizijos, svarbu priimti tvarius sprendimus, kurie skatintų socialinę gerovę, socialinį ir ekonominį gyventojų užimtumą bei bendruomeniškumą, taip pat užtikrintų viešąsias paslaugas, kurios yra būtinos VVG gyventojams. Siekiant rasti šiuolaikiškus ir tvarius sprendimus, svarbu bendradarbiauti tiek su kaimo bendruomenėmis, tiek su verslo ir valdžios atstovais.

1.6. VVG teritorijos ekonominė situacija

Informacija apie ES ir kitų fondų pritraukimą į teritoriją

Tiek Molėtų r. savivaldybės administracija, tiek jai pavaldžios įstaigos, tiek įvairios kitos organizacijos teikia paraiškas įvairiems fondams, siekdamos įgyvendinti projektus, gerinančius infrastruktūrą, tobulinančius gebėjimus, suteikiančius žinių. **ES išmokėtos investicijos Molėtų rajone 2014–2020 m. laikotarpiu sudarė 16 537 789,02 Eur.** **R 32** [9].

Gyventojų pasiskirstymas pagal ekonominę veiklą, verslo rodikliai

VVG gyventojų skaičius (asmenys) pagal ekonominę veiklą 2021 m. (1.5.1 lentelė) VVG teritorijoje vyraujanti gyventojų ekonominė veikla: pramonė (21,8 proc.), didmeninė ir mažmeninė prekyba (18 proc.), statyba (11,9 proc.) **R 33**. Analizuojant seniūnijų (1.5.2 lentelė) duomenis, santykinai daugiausiai pramonė užsiimančių gyventojų yra Suginčių (31,1 proc.), Joniškio (29,4 proc.) ir Čiulėnų (25,8 proc.) seniūnijose; didmenine ir mažmenine prekyba – Balninkų (21,3 proc.), Giedraičių (21,2 proc.), Videniškių (21,1 proc.); statyba – Mindūnų (18,1 proc.), Inturkės (17 proc.), Čiulėnų (16,4 proc.). Žemės ūkiu, miškininkyste ir žuvininkyste užsiima 10,3 proc. VVG teritorijoje gyvenančių asmenų, daugiausia Balninkų (19,1 proc.), Joniškio (16,7 proc.), Alantos (11,8 proc.) seniūnijose [4].

2014–2021 m. **materialinės investicijos, tenkančios vienam gyventojui** (1.5.3 lentelė), šalyje išaugo 79,27 proc. (nuo 2 074 iki 3 718 Eur), **Molėtų r. mažiau – 43,42 proc.** (nuo 783 iki 1 123 Eur), o Utenos apskr. sumažėjo 6,56 proc. **Rodiklis yra daugiau nei dukart mažesnis nei visos šalies R 34** [1].

Veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius (1.5.4 lentelė) 2016–2023 m. pradžioje **Molėtų r.** (33,23 proc.) **augo daugiau** nei Utenos apskrityje (26,97 proc.) ir šalyje (25,89 proc.) **R 35**. Didžiausias augimas fiksuojamas 1 000 000–1 999 999 Eur pajamų grupėje (77,78 proc.), kiek mažesnis – 100 000–499 999 Eur pajamų grupėje (63,38 proc.) **R 36**. 2023 m. pradžioje Molėtų r. **dominavo** mažos ir vidutinės įmonės, kurių pajamos yra 10 000–49 999 Eur ir 100 000–499 999 Eur (po 28 proc.) ir tai atitinka Utenos apskr. ir šalies rodiklį **R 37** [1].

Darbuotojų skaičius veikiančiose mažose ir vidutinėse įmonėse (1.5.5 lentelė) 2014–2023 m. pradžioje šalyje augo 8,65 proc., skirtingai nei Molėtų r. ir Utenos apskr., kur rodiklis atitinkamai **mažėjo 1,22 proc.** ir 9,11 proc. Darbuotojų skaičius Molėtų r. **labiausiai mažėjo** 50–99 darbuotojų grupėje – 22,78 proc., o **ženkliausias didėjimas** fiksuojamas 5–9 darbuotojų grupėje – 48,26 proc. **R 38**. 2023 m. pradžioje Molėtų r. dominuoja mažos ir vidutinės įmonės, kuriose dirba 20–49 darbuotojai – 21,43 proc. ir tai atitinka Utenos apskr. ir šalies rodiklį **R 39**.

Veikiančių ūkio subjektų skaičius (1.5.6 lentelė) tiek šalyje, tiek Molėtų r. didėjo apie trečdalį – 35 proc., skirtingai nei Utenos apskr., kur rodiklis padidėjo tik 20 proc. **R 40**. **Ypač ženklius augimus Molėtų r. fiksuojami šiose ūkio subjektų ekonominės veiklos rūšyse:** administracinė ir aptarnavimo veikla – 183 proc., nekilnojamojo turto operacijos – 175 proc., profesinė, mokslinė ir techninė veikla – 172 proc., apdirbamoji gamyba – 93 proc., apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla – 61 proc., statyba – 58 proc. **R 41** [1].

Individuali veikla yra paprastesnis verslo modelis ir geras būdas susikurti sau darbo vietą, nenorint steigti juridinio asmens. Šis verslo modelis tendencingai populiarėja. Lyginant 2020–2022 m. duomenis, galima daryti išvadą, kad pagal **individualios veiklos pažymą** veiklą vykdančių asmenų skaičius šalyje išaugo 27,87 proc. (nuo 192 970 iki 246 755), iš jų jaunuoliai (18–29 m.) sudarė 25,89 proc., Utenos apskr. rodiklis išaugo beveik identiškai – 27,81 proc. (nuo 6 677 iki 8 534), tačiau iš jų jaunuolių sudarė mažiau nei šalies vidurkis – 19,70 proc. Molėtų r. rodiklis išaugo daugiau nei šalyje, t. y. 34,98 proc. (nuo 1035 iki 1 397), iš jų jaunuolių – 18,71 proc., t. y. mažiau nei apskrities ir šalies vidurkis **R 42** [10].

Asmenų, dirbančių su verslo liudijimu, mažėja ir to priežastys gali būti: veiklų kiekis, leidžiantis dirbti su verslo liudijimu, labai ribotas, palyginti su veiklų kiekiu, kuriomis galima užsiimti dirbant su individualios veiklos pažyma; užsiimant individualia veikla, mokesčiai už gautas pajamas mokami metų gale, deklaruojant pajamas, o verslo liudijimo turėtojai moka mokesčius iš anksto, tik pradėję verstis veikla ir kt. Lyginant 2020–2022 m. duomenis, galima matyti, kad asmenų, įsigijusių **verslo liudijimą**, skaičius šalyje sumažėjo 2,42 proc. (nuo 96 094 iki 93 764), iš jų jaunuoliai – 4,79 proc., o Utenos apskr. rodiklis mažėjo net 7,77 proc. (nuo 3 836 iki 3 538), iš jų jaunuoliai – 16,85 proc., Molėtų r. – 3,07 proc. (nuo 685 iki 664), iš jų jaunuoliai – net 23,78 proc. (beveik 5 kartus daugiau nei šalies vidurkis). **Taigi, jaunuolių (18–29 m.), užsiimančių individualia veikla pagal pažymą arba verslo liudijimą, Molėtų r. procentiškai yra mažiau nei šalies vidurkis R 43** [10].

Žemės ūkio sektorius

Ūkininkų ūkių skaičius (1.5.7 lentelė) 2014–2022 m. šalyje **mažėjo** 29 proc., panašiai ir Utenos apskr. (26 proc.) ir Molėtų r. (27 proc., nuo 3 351 iki 2 444) **R 44**. Daugiausia mažėjo ūkių, turinčių nuo 5 iki 20 ha – 35 proc., 24 proc. sumažėjo ūkių, turinčių iki 5 ha, 19 proc. – ūkių, turinčių 20–50 ha. Daugiau nei 100 ha turinčių ūkių skaičius padidėjo net 400 proc., o ūkių, turinčių 50–100 ha – 47 proc. (1.5.7 lentelė) **R 45**. 2022 m. duomenimis, daugiausia yra ūkių, turinčių iki 5 ha – 52 proc., 5–20 ha – 37 proc. Viena iš galimų ūkių mažėjimo priežasčių – ūkių stambėjimas, nes stambesniems ūkiams teikiama daugiau ES paramos. 2022 m. duomenimis, rajone dominuoja ūkininkai nuo 40 m. iki pensinio amžiaus, jie sudaro apie 50 proc. visų ūkininkų. Ūkininkai iki 40 m. sudaro apie 15 proc., o pensinio amžiaus – 35 proc. Palyginti su 2014 m., pensinio amžiaus ūkininkų sumažėjo 45 proc., iki 40 m. – 22 proc., nuo 40 m. iki pensinio amžiaus – 8 proc. (1.5.8 lentelė) [11].

Apgyvandinimo įstaigos

Rajone sparčiai daugėja apgyvendinimo paslaugas teikiančių įstaigų skaičius. 2021 m., palyginti su 2014 m., tokių įstaigų skaičius išaugo 20 proc. (nuo 56 iki 67). Numerių skaičius apgyvendinimo įstaigose (viešbučiai ir svečių namai) išaugo net 620 proc. (nuo 46 iki 331) (1.5.9 lentelė). Tai rodo, kad Molėtų r. yra patrauklus turistams ir jie noriai atvyksta čia poilsiauti. VVG teritorijoje yra 68 **kaimo turizmo sodybos** **R 46**. Kaimo turizmo sodybos VVG teritorijoje daugiausiai išsidėsčiusios prie ežerų, gražioje gamtoje ir pritaikytos ne tik ramiam poilsiui, bet ir vestuvėms ir kitoms šventėms.

Socialinis ir bendruomeninis verslas

VVG teritorijoje yra įsikūrę **7 socialiniai verslai**, 6 iš šių socialinių verslų atsirado 2014–2022 m. laikotarpiu per VVG finansuojamas priemones **R 47**. Iki tol tokių socialinių verslų nebuvo. 2022 m. Molėtų r. veikė socialiniai verslai [12]:

1. **VŠĮ „Teatriukas“**. Iš įprastinės veiklos gaunamų pajamų įgyvendina socialinio verslo idėją, t. y. Molėtų rajono mokyklinio amžiaus vaikai gali nemokamai dalyvauti įstaigos organizuojamuose užsiėmimuose, kurių metu per kūrybiškumo, meninių gebėjimų ugdymą didinamas pasitikėjimas savimi, sprendžiamos iš to kylančios socialinės problemos.
2. **VŠĮ „Arino namai“**. Socialinis verslas švietimo ir prevencijos srityje, dirbant su socialinės rizikos šeimose augančiais mokyklinio amžiaus vaikais, teikiamos paslaugos, susijusios su užimtumo gerinimu ir socialinių poreikių tenkinimu, bendradarbiaujant su rajono įstaigomis ir įmonėmis.
3. **VŠĮ Universalus daugiafunkcis centras „Kaimynystės namai“**. Pritaikytos patalpos ilgalaikės ir trumpalaikės globos paslaugoms teikti iki 12 asmenų bei pradėdamas vykdyti ekonomiškai gyvybingas pagal integruotą modelį veikiantis socialinis verslas.
4. **VŠĮ Gamtos ir kūrybos namai**. Pradėtas ekonomiškai gyvybingas socialinis verslas. Socialinio verslo tikslinė grupė – vyresnio amžiaus rajono gyventojai nuo 65 metų ir vyresni, neįgalieji bei vieniši žmonės. Jiems siūloma įsitraukti į organizuojamas kultūrinės veiklas (kartą per savaitę dalyvauti kineziterapinėje mankštoje, menų / augalų / gyvūnų terapijos užsiėmimuose, grupiniuose užsiėmimuose su psichoterapeutu, ergoterapinėje praktikoje ir kt. renginiuose).
5. **VŠĮ „Sodela“**. Molėtų VVG teritorijoje esančioms vietos bendruomenėms ir vietos namų ūkiams bei ūkininkams teikiamos vaisių (obuolių, kriaušių ir kt. vaisių) surinkimo paslaugos, skatinant panaudoti turimus sodų derlių išteklius, sukuriant papildomą pridėtinę vertę ir naudą paslaugos gavėjams bei motyvaciją parduoti vaisius, kad būtų galima juos perdirbti, paversti į rinką tiekiamais produktais ir taip prisidėti prie namų ūkių įsitraukimo į maisto tiekimo grandinę ir ūkių pajamų didinimo. Socialinio poveikio tikslas – prisidėti prie tikslinės grupės asmenų individualios kvalifikacijos ir kompetencijų tobulinimo bei naujų įsigijimo sodininkystės srityje, siekiant išnaudoti esamą Molėtų rajone įsikūrusių sodų potencialą, juos renovuojant, pritaikant naujiems rinkos ir verslo poreikiams.

6. **VšĮ „Stipri šeima“**. Šeimoms skirtas edukacinis centras. Veikia lauko darželis ikimokyklinio amžiaus vaikams, teikiama laikinos priežiūros paslauga, vyksta papildomos edukacinės programos.
7. **„Susitikime veikti“** – perteklinių žaliavų panaudojimas antriniam produktams kurti ir jų realizavimas pardavimo vietose, sukuriant darbo vietą atskirtį patiriantiems žmonėms, įtraukiant bendruomenes į pokyčio kūrimą.

Bendruomeninio verslo VVG teritorijoje nėra R 48 [12].

Susisiekimas

Molėtų rajono teritoriją kerta magistralinis kelias A14 (Utena–Vilnius). Šis kelias jungiasi su keliu A6 (Kaunas–Daugpilis), todėl galima patogiai susisiekti su Latvija. Molėtų rajono valstybinių kelių tinklo struktūra yra palanki atskirų rajono miestų, gyvenviečių ir seniūnijų priežiūrai. Rajonas turi magistralinio kelio A14 atkarpą ir tai visiškai tenkina šio rajono ekonominės veiklos poreikius. Palanki yra valstybinių krašto ir rajoninių kelių situacija.

Valstybinės reikšmės keliai rajone sudaro 478 km. Automobilių kelių ilgis 2014–2021 m. padidėjo 1 proc. (nuo 1 724 iki 1 738 km). Vietinės reikšmės keliai 2021 m. sudarė 1 261 km (palyginti su 2014 m., padidėjo 14 km) (1.5.11 lentelė). Dviračių takų ilgis Molėtų r. padidėjo net 3 kartais, nuo 2,9 km (2018 m.) iki 9 km (2021 m.). 2021 m. vietinių kelių su danga rajone buvo 1 195 km, kelių su patobulinta danga – 428 km, žvyro kelių – 767 km, grunto kelių – 543 km. Žvyro kelių ilgis per 2014–2021 m. sumažėjo 8 proc., o grunto kelių padidėjo 14 proc. (1.5.11 lentelė) [1].

Komunalinis ūkis

Komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą Molėtų rajono savivaldybėje organizuoja VšĮ Utenos regiono atliekų tvarkymo centras.

UAB „Molėtų vandenys“ yra licencijuota geriamojo vandens tiekėja ir nuotekų tvarkytoja Molėtų rajono savivaldybės teritorijoje. Bendrovė vartotojams teikia išvalytą ir higienos normas atitinkantį požeminį geriamąjį vandenį iš giluminių gręžinių, kuriuo aprūpina Molėtų miesto gyventojus, 41 rajono gyvenvietę, o iš 10 gyvenviečių surenka bei išvalo nuotekas. Dalis gyventojų vandenį gauna iš privačių šachtinių šulinių [14].

Apibendrinant galima daryti išvadą, kad rajone nuosekliai auga mažų ir vidutinių įmonių, savarankiškai dirbančių asmenų skaičius, vystomi socialiniai verslai, stambėja ūkiai. Sparčiai auga apgyvendinimo įstaigų ir vietų jose skaičius, o tai rodo didelį turizmo potencialą. Tačiau rajone mažesnės nei šalies vidurkis investicijos, mažėja darbuotojų skaičius mažose ir vidutinėse įmonėse, nėra bendruomeninio verslo.

Vizijos atitiktis

Vizija: Molėtų kraštas – Tavo svajonių uostas. Tai yra patrauklus gyventi, dirbti ir atostogauti kraštas, kur branginama viskas, kas tikra – istorijos ir kultūros paveldas, gamtos ir kraštovaizdžio turtai, savita vietos gyvenimo sankloda. Tai kraštas, kur susitelkusios kaimo bendruomenės, nevyriausybinės organizacijos kartu su vietos verslininkais ir valdžia geba spręsti kasdienes problemas ir randa šiuolaikiškus atsakymus į laikmečio iššūkius. Tai kraštas, kur jaunimas atranda savo pašaukimą, o atvykusieji – gamtos ir gyvenviečių grožį. Tai ežerų kraštas, Lietuvoje ne veltui įvardijamas kaip žvejų ir turistų rojus, kuriame šeiminkauja svetinga, susitelkusi ir patriotiška vietos bendruomenė.

Siekiant vizijoje numatyto patrauklumo gyventi, dirbti ir atostogauti tikslo, atsižvelgiama į rajono ekonominę situaciją – nuosekliai augantį įmonių, savarankiškai dirbančiųjų, apgyvendinimo įstaigų skaičių, taip pat į nepakankamas investicijas, bendruomeninio verslo nebuvimą. Siekiant vizijos, atsižvelgiama į istorijos ir kultūros paveldo, gamtos ir kraštovaizdžio turtais, kurie skatina atvykti svečius. Siekiant vizijos, būtina priimti tvarius sprendimus, kurie skatintų įmonių, bendruomenių, gyventojų gyvybingumą ir verslumą.

1.7. VVG teritorijos socialinė infrastruktūra ir kultūros ištekliai

Bendruomeninės organizacijos, kitos NVO

2022 m. Molėtų r. veikė 35 bendruomeninės organizacijos. Rajone aktyviai veikia Molėtų rajono bendruomenių centrų asociacija, kuri vienija 29 organizacijas **R 49**. Molėtų r. veikia savivaldybės **nevyriausybinių organizacijų taryba**, kurios tikslas – skatinti Molėtų rajono savivaldybės NVO veiklą ir plėtrą, stiprinti bendradarbiavimą tarp Savivaldybės institucijų, įstaigų ir Savivaldybės NVO [3].

Jaunimo politika, organizacijos

Jaunimo politiką Molėtų rajone padeda formuoti ir įgyvendinti jaunimo reikalų koordinatorius ir Jaunimo reikalų taryba. **Savivaldybė rūpinasi jaunimu per įvairias priemones R 50** [3]:

- ✓ Sukurtas atviras jaunimo langelis, visi jaunuoliai gali teikti pasiūlymus, rekomendacijas: <https://www.moletai.lt/go.php/lit/--jaunimui>.
- ✓ Iki 300 Eur finansuojamos jaunimo iniciatyvos, pateiktos jaunimo grupių ar organizacijų.
- ✓ Parengta Molėtų rajono savivaldybės jaunimo (mokinių) verslumo ugdymo programa. Apie 30 9–12 kl. moksleivių turės galimybę registruotis į verslumo ugdymo modulius, kurie, administruojami Molėtų turizmo ir verslo informacijos centro darbuotojų, bus įgyvendinami moksleivių atostogų metu ar savaitgaliais.
- ✓ Parengtas Molėtų rajono savivaldybės mokinių skatinimo už pasiekimus tvarkos aprašas. Mokiniai, laimėję prizines vietas už akademinę, sportinę, meninę veiklą respublikiniuose ir tarptautiniuose konkursuose ir 100 balų įvertinimus už valstybinius brandos egzaminus, gauna piniginius prizus.
- ✓ Parengta Molėtų rajono savivaldybės jaunimo vasaros užimtumo ir integracijos į darbo rinką programa. Balandžio–gegužės mėnesį jaunuoliai, besimokantys bendrojo ugdymo įstaigose, ir darbdaviai, registruoti Molėtų rajone, registruojasi į programą, sutarę įdarbina jaunuolius vasaros atostogų metu, jaunuoliai dirba, o darbdaviams kompensuojama dalis jaunuoliui išmokėto atlyginimo.
- ✓ Įgyvendinamas Jaunimo savanoriškos tarnybos modelis. Jaunuolis registruojasi į programą, išsirenka iš rajone veikiančių priimančių organizacijų vieną, kurioje pusę metų savanoriaus, sėkmingai savanoriauja, baigęs tarnybą gauna 0,25 stojamojo balo.
- ✓ Parengtas „Savanorystės meniu“, kur mokiniai gali savanoriauti ir rinkti socialines-pilietines valandas.
- ✓ Nuo 2022 m. rudens bus pradėtas įgyvendinti dalyvaujamas biudžetas rajono mokyklose, kur mokiniai galės teikti idėjas projektams, gerinantiesiems mokyklos aplinką, ir patys juos įgyvendins.

2022 m. Molėtų r. buvo **4 jaunimo organizacijos: Molėtų vaikų ir jaunimo pilietinio ir tautinio ugdymo klubas „Mes gimnazistai“**, šokių studija „Dorada“, klubas „Jaunimo brizas“; **4 neformalios jaunimo grupės: Bekupės BC jaunieji savanoriai, Joniškio MDC neformali krepšinio grupė, Dapkūniškių bendruomenės centro neformali jaunimo grupė, teatro studija „Remarka“**; **15 su jaunimu dirbančios organizacijų: Molėtų menų mokykla, Molėtų kultūros centras, Molėtų r. švietimo pagalbos tarnyba, Molėtų rajono kūno kultūros ir sporto centras, Molėtų rajono savivaldybės viešoji biblioteka, VšĮ „Teatriukas“, Molėtų rajono literatų brolija, sporto klubas „Molėtai“, ištvermės sporto šakų ir turizmo mėgėjų klubas „Ok Klajūnas“, Giedraičių šaulių būrys, „Domino“ šokių studija, klubas „Kops“, Alantos vaikų dienos centras „Daigelis“ R 51**. Molėtų rajone 2022 m. buvo **12 akredituotų savanorių priimančių organizacijų R 52** [13].

Jaunimo reikalų agentūra, palyginusi 2020–2022 m. duomenis, atliko jaunimo politikos įgyvendinimo vertinimą Molėtų r.: 1) darbo su jaunimu srities įgyvendinimo savivaldybių reitinge iš **12 nukrito į 34 vietą**, 2) jaunimo interesų atstovavimo, jaunimo dalyvavimo ir įgalinimo skatinimo

srities įgyvendinimo savivaldybių reitinge **pakilo iš 42 į 41 vietą**, 3) jaunimo savanoriškos veiklos VšĮ Universalus daugiafunkcis centras „Kaimynystės namai“, Jonišio mokykla-daugiafunkcis centras įgyvendinimo savivaldybių reitinge iš **18–19 pakilo į 6–7 vietą**, 4) JP veiklos sričių administravimo (faktais ir žiniomis grįstos jaunimo politikos) srities įgyvendinimo savivaldybių reitinge iš **24–45 nukrito į 45–53 vietą**.

Jaunimo problematikos tyrimo duomenimis, **75 proc.** apklaustųjų nustatytas žemas pilietiškumo-labdaringumo lygis; į nevyriausybiinių organizacijų veiklas įsitraukia vos 6 proc. jaunimo; 85 proc. apklaustųjų per pastaruosius 6 mėnesius nėra dalyvavę savanoriškoje veikloje **R 53** [3].

Informacija Molėtų r. jaunimui skelbiama savivaldybės interneto svetainėje, *Facebook* paskyroje „Molėtų jaunimo reikalų koordinatorius“ ir *Instagram* paskyroje „moletu_jrk“. Prie Molėtų r. švietimo pagalbos tarnybos veikia *Eurodesk* regioninis atstovas.

Socialinė infrastruktūra

Molėtų r. savivaldybės administracija per Socialinės paramos skyrių ir kitas įstaigas ir organizacijas, teikiančias įvairias socialines paslaugas, vykde ir įgyvendino socialinę politiką. Molėtų r. įstaigos: Alantos senelių globos namai, Molėtų vaikų savarankiško gyvenimo namai, Molėtų vaikų savarankiško gyvenimo namų Krizių centro skyrius, socialinės priežiūros centrai: Alantos bendruomenės centro vaikų dienos centras „Daigelis“, VšĮ Skudutiškio akademijos Suginčių vaikų dienos centras „Tiltas“, Molėtų vaikų savarankiško gyvenimo namų vaikų dienos centras; kitos socialinių paslaugų įstaigos: Molėtų socialinės paramos centras, Molėtų kultūros centro padalinys Molėtų atviras jaunimo centras, VšĮ „Bendrystės centras“, VšĮ „Kaimynystės namai“, Molėtų krašto žmonių su negalia sąjunga, Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos Molėtų filialas, sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Molėtų viltis“, VšĮ Molėtų neįgaliųjų integracijos ir darbinio užimtumo centras, „Sprendimai šiandien“, Kaišiadorių vyskupijos Molėtų „Caritas“, gausių šeimų bendrija „Edeno vaivorykštė“, Molėtų gausių šeimų bendrija „Šeimynėlė“, Lesinskių šeimyna. Nemaža socialinių paslaugų dalis tenka NVO sektoriui, kur teikiama didžioji dalis bendrųjų socialinių paslaugų įvairioms socialinėms asmenų grupėms. Šiuo metu NVO teikia bendrąsias paslaugas rajono gyventojams, 2 nevyriausybinės organizacijos teikia akredituotą vaikų dienos socialinę priežiūrą, 4 neįgaliųjų organizacijos dalyvauja vykdam socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektus.

Molėtų r. socialinių paslaugų įstaigų tinklas nėra tolygiai išsidėstęs rajone. Daugelis šias paslaugas teikiančių įstaigų yra Molėtų mieste ar šalia jo, tačiau siekiama šias paslaugas padaryti prieinamas visiems rajono gyventojams. Negalią turintiems suaugusiems asmenims ir negalią turintiems vaikams socialinių paslaugų išvystymas Molėtų rajone neatitinka net minimalių rodiklių, tai nulemia maža tam tikrų paslaugų paklausa ar visai jos nebuvimas (pvz., atokvėpio, trumpalaikės socialinės globos paslaugų poreikio rajone šiai asmenų grupei visai nėra arba jis labai minimalus). Molėtų rajone labiausiai trūksta paslaugų socialinės rizikos suaugusiems asmenims, kadangi rajone nėra psichologinės bei socialinės reabilitacijos, laikino apnakvindinimo įstaigų **R 54** [8].

Kultūros įstaigos

Molėtų kultūros centras rūpinasi kultūriniu gyvenimu rajone. 2022 m. veikė 30 įvairaus žanro mėgėjų meno kolektyvų, kuriuose dalyvavo 290 narių, iš jų vaikų ir jaunimo – 167. Palyginti su 2020 m., kolektyvų skaičius nesikeitė, tačiau nuo 316 iki 290 asm. sumažėjo dalyvių juose skaičius, bet nuo 125 iki 167 asm. padaugėjo vaikų ir jaunimo **R 55** [13].

Kolektyvai dalyvauja įvairiuose konkursuose ir festivaliuose, 2022 m. aukštus įvertinimus pelnė Suginčių krašto tradicinė kapela, Molėtų kultūros centro armonikieriai, Kultūros centro mergaičių ir merginų liaudiškų šokių grupės.

2022 m. suorganizuotas 281 renginys, iš jų seniūnijose – 160. Molėtų rajone – 35 profesionalaus meno renginiai, iš jų 24 klasikinės muzikos koncertai. 84 renginiai įvyko Molėtų kultūros centre, 25 renginiai miesto viešosiose erdvėse: 4 – Vasaros estradoje, 14 – Skulptūrų parke ir miesto paplūdimyje, 7 – Savivaldybės aikštėje **R 56**. Palyginti su 2020 m., per pandeminius metus vyko

gerokai mažiau renginių, tik 124, iš jų 15 profesionalios muzikos koncertų, 10 spektaklių ir 74 renginiai seniūnijose [13].

Molėtų r. bibliotekos tinkle veikia **viešoji biblioteka** ir 24 kaimo bibliotekos, iš kurių 4 sujungtos su kaimo mokyklų bibliotekomis **R 57**.

2022 m. rajone veikė 8 **Molėtų krašto muziejaus** padaliniai: Ežerų žvejybos muziejus Mindūnuose, Antano Truskausko medžioklės ir gamtos ekspozicija, Alantos dvaro muziejus-galerija, Etnografinė sodyba ir dangaus šviesulių stebyklą Kulionyse, Molėtų krašto tradicinių amatų centras, Vienuolyno muziejus, Molėtų dailės galerija, Molėtų skulptūrų parkas. Kasmet muziejus organizuoja įvairius renginius. 2022 m. įgyvendinti renginiai ir projektai: tradicinė 28-oji Žiemos žūklės šventė; Dailės ir fotografijos premijos paroda; Respublikinė liaudies meno konkursinė paroda „Aukso vainikas“; dalyvavimas meno mugėje „Art Vilnius“; 24-oji respublikinė tradicinio siuvinėjimo stovykla „Žaliasis laumžirgis“ ir kt. [13].

Universalus daugiafunkcis centras „Kaimynystės namai“ taip pat įgyvendina kultūrinę veiklą. 2022 m. suorganizavo 24 renginius, 16 muzikinių pasirodymų / koncertų, buvo tęsiamas kultūrinis projektas „Pokalbiai ant retro sofutės“, ir pradėtas sociokultūrinių veiklų ciklas „Veikime kartu“ su Balninkų bendruomenės centru (9 užsiėmimai) [13].

Molėtų rajone veikia išskirtiniai kosmoso tyrinėjimo centrai Lietuvoje, Lietuvos etnokosmologijos muziejus ir Molėtų Astronomijos observatorija, kurie pritraukia didelį skaičių turistų **R 58**.

Švietimo įstaigos

Molėtų r. mokyklų skaičius 2019–2022 m. sumažėjo: išregistruotos 3 pagrindinės mokyklos. 2022 m. rajone buvo 3 gimnazijos, 1 progimnazija, 1 specialiojo ugdymo centras, 1 pradinė mokykla ir 3 mokyklų skyriai, 2 vaikų lopšeliai-darželiai ir 4 skyriai, 2 neformaliojo švietimo įstaigos, 2 viešosios įstaigos.

VVG teritorijoje yra **2 gimnazijos** (Alantos ir Giedraičių Antano Jaroševičiaus). Ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas teikiamas Molėtų „Saulutės“ vaikų lopšelyje-darželyje, Molėtų „Vyturėlio“ vaikų lopšelyje-darželyje ir 4 jo kaimo skyriuose, 2 bendrojo ugdymo mokyklose, 2 mokyklų skyriuose, VšĮ „Kaimynystės namai“, VšĮ „Stipri šeima“ **R 59** [13].

Sportas

2021 m. duomenimis, Molėtų r. yra 17 krepšinio, 4 tinklinio aikštelės, 1 automobilių kroso trasa, 1 universalios dirbtinės dangos sporto aikštelė, 12 futbolo aikščių, 16 sporto salių **R 60** [1].

2014–2021 m. sporto **varžybų ir sveikatingumo renginių dalyvių skaičius šalyje mažėjo** 48,24 proc., kiek daugiau mažėjo Utenos apskr. – 51,39 proc., o Molėtų r. sumažėjo tik 30,32 proc. **R 61** [1].

Tautinis paveldas, amatai

2021 m. duomenimis, Molėtų rajone (įskaitant Molėtų miestą) veikė 15 tradicinių amatininkų, 8 tradicinių amatų meistrai, 42 sertifikuoti tautinio paveldo produktai **R 62**. Molėtų r. patenka į savivaldybių dešimtuką (užima 5 vietą), kuriose yra didžiausias tradicinių amatininkų skaičius 10 000 gyventojų **R 63**, tačiau pagal tautinio paveldo produktų skaičių 10 000 gyventojų nepatenka į dešimtuką, užima 11 vietą **R 64**.

Mindūnuose įsikūręs Molėtų krašto tradicinių amatų centras, kuriame vyksta vilnos vėlimo, arbatų iš vietinių žolelių komponavimo, bučių pynimo, žvejybinių tinklų rišimo ir kitos edukacijos. „**Rimydžių žuvienė**“ yra populiariausia Molėtų krašto tradicinių amatų centro edukacija.

Tradicinių amatų centras „Meniškas kaimas“ įkurtas 2008 m. Bebrusų kaime, Molėtų r. Centro tikslas – suvienyti Molėtų rajono amatininkus, menininkus ir kitus Bebrusų, Leliūnų, Šaukšteliškių, Vilkiškių, Jaurų ir aplinkinių kaimų gyventojus. Centras vykdo edukacines programas ir vaikų vasaros stovyklas.

Tradiciniai renginiai

VVG teritorijoje **gausu tradicinių renginių**, kurie pritraukia daug vietinių gyventojų ir lankytojų iš kitų Lietuvos miestų bei užsienio turistų (toliau pateikiamas renginių sąrašas) **R 65**:

1. Žiemos žūklės šventė Mindūnuose. Vyksta kasmet nuo 1996 m. Poledinė žūklė, žūklavimas traukiamaisiais tinklais, teminės edukacijos ir žaidimai, laužas, tradicinės žuviuotės, muziejaus lankymas ir koncertas Žiemos scenoje. Sulaukia daug lankytojų.
2. Alantos krašto šeimų šventė. Vyksta kasmet nuo 2013 m. Tradiciškai prieš Šv. Jokūbo atlydus Alantoje organizuojama Alantos krašto šeimų šventė. Rungtys, sporto, kultūrinė programa, koncertas. Sulaukia daug lankytojų.
3. Dubingių muzikos festivalis. Sulaukia daug lankytojų iš Vilniaus.
4. Žolinė Inturkėje.
5. Atlydai Stirniuose.
6. Sporto šventė Joniškyje.
7. Giedraičių miestelio gimtadienio šventė.
8. Kaimynų piknikas (Mindūnai).
9. Kaziuko kiemo šventė (Giedraičiai).
10. Ežerų šventė Mindūnuose (vasarą).

Apibendrinant galima matyti, kad rajone veikia bendruomeninės, jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos, yra akredituotų savanorių priimančių organizacijų. Jaunimo politikos įgyvendinimo vertinimas nėra pakankamai aukštas, todėl būtinos intervencijos situacijai gerinti. Molėtų r. socialinių paslaugų įstaigų tinklas nėra tolygiai išsidėstęs, socialinių paslaugų poreikis iš dalies patenkinamas. Kultūra rajone yra aukšto aktyvumo lygio – veikia daug meno kolektyvų, organizuojami kultūros renginiai.

Vizijos atitiktis

Vizija: Molėtų kraštas – Tavo svajonių uostas. Tai yra patrauklus gyventi, dirbti ir atostogauti kraštas, kur branginama viskas, kas tikra – istorijos ir kultūros paveldas, gamtos ir kraštovaizdžio turtai, savita vietos gyvenimo sankloda. Tai kraštas, kur susitelkusios kaimo bendruomenės, nevyriausybinės organizacijos kartu su vietos verslininkais ir valdžia geba spręsti kasdienes problemas ir randa šiuolaikiškus atsakymus į laikmečio iššūkius. Tai kraštas, kur jaunimas atranda savo pašaukimą, o atvykusieji – gamtos ir gyvenviečių grožį. Tai ežerų kraštas, Lietuvoje ne veltui įvardijamas kaip žvejų ir turistų rojus, kuriame šeiminingai svetinga, susitelkusi ir patriotiška vietos bendruomenė.

Siekiant vizijoje numatyto patrauklumo gyventi, dirbti ir atostogauti tikslo, atsižvelgiama į rajono socialinę infrastruktūrą – socialinių paslaugų įstaigų tinklo netolygų išsidėstymą rajone, kultūros įstaigų tinklą, taip pat gausius kultūros išteklius. Siekiant vizijos, atsižvelgiama į istorijos ir kultūros paveldo, gamtos ir kraštovaizdžio turtais, kurie skatina atvykti svečius, taip pat jaunimo kaimo bendruomenių ir jaunimo poreikius. Siekiant vizijos, būtina priimti tvarius sprendimus, kurie skatintų bendruomenių ir gyventojų bendruomeniškumą, patriotiškumą, kultūros potencialo plėtrą, socialinių ir kitų paslaugų prieinamumą didinimą.

1.8. VVG teritorijos gamtos išteklių analizė

Žemės fondas, naudmenos

Molėtų r. (įskaitant Molėtų miestą) žemės ūkio fondo sudėtis (1.8.1 lentelė) 2014–2022 m. kito: žemės ūkio naudmenos sumažėjo 5,6 proc. (nuo 634 iki 598 km²) **R 66**, miškų sumažėjo 8,7 proc. (nuo 165 iki 150 km²) **R 67**, žemės, užimtos vandens telkinių, sumažėjo 12,9 proc. (nuo 26 iki 23 km²) **R 68**, užstatytos teritorijos padidėjo 62,8 proc. (nuo 27 iki 45 km²) **R 69**, kelių padidėjo 6,2 proc. (nuo 120 iki 128 km²) **R 70**, kitos žemės padidėjo 7,3 proc. (nuo 395 iki 423 km²) **R 71** [15].

Bendras Molėtų r. (įskaitant Molėtų miestą) žemės našumo balas yra 30,6, t. y. mažiau nei šalies vidurkis **R 72**. Atskirų seniūnijų žemės našumo balai svyruoja nuo 29 iki 32. Didžiausias balas – Alantos seniūnijoje (30 balų), mažiausias – Videniškių seniūnijoje (29).

2019–2022 m. **ekologinio ūkininkavimo deklaruotas plotas** (*1.8.2 lentelė*) Molėtų rajone (įskaitant Molėtų miestą) **padidėjo 62 proc.** (nuo 4 488 iki 7 281 ha) **R 73**, beveik dvigubai mažiau padidėjo Lietuvoje (33 proc., nuo 197 808 iki 263 543 ha) ir šiek tiek mažiau – Utenos apskrityje (51 proc., nuo 23 961 iki 36 176 ha) [16].

2015–2022 m. **ekologinių ūkių skaičius** (*1.8.3 lentelė*) Molėtų r. (įskaitant Molėtų miestą) **padidėjo 23,5 proc.** (nuo 68 iki 84) **R 74**. Šis rodiklis stipriai viršija Lietuvos rodiklį, kuris padidėjo tik 0,2 proc. Pagrindinės ekologinių ūkių augimo priežastys: didėjanti ekologiškai išaugintų produktų paklausa, ūkininkai tampa vis atsakingesni ir siekia pirkėjui pasiūlyti švarioje ir saugioje aplinkoje išaugintus produktus [16].

Kraštovaizdis, saugomos teritorijos

Visas Molėtų r. yra ežeringoje Aukštaitijos aukštumoje, tad kraštovaizdis čia labai vaizdingas. Molėtų ežerynas yra vienas iš didžiausių ir gražiausių Lietuvoje, todėl pritraukia daug turistų.

VVG teritorijoje yra 279 ežerai. Reljefui būdinga kalvų, klonių, daubų gausa, nuolydis vakarų pusėn, kur link teka dauguma krašto upių ir upelių. Kalvotą paviršių sudaro riedulių ir gargždo pilni priemoliai ir priesmėliai, vyrauja jauriniai ir velėniniai dirvožemiai. Gelmėse, po ledyninėmis nuogulomis, apytikriai 100–150 m gylyje, slūgso Devono pamatas, sudarytas iš purių smėlingų ir dumblingų nuosėdų. Naudingosios iškasenos – žvyras, durpės, smėlis, molis. Kraštovaizdis pasižymi ežerų ir upelių, patenkančių į Šventosios ir Žeimenos upių baseinus, gausa.

Molėtų r. yra tapęs antrųjų namų savininkų traukos centru: gražus rajono kraštovaizdis ir rekreacinis potencialas traukia didmiesčių gyventojus (ypač iš Vilniaus) įsigyti senas sodybas.

Ypač saugomų teritorijų sistema (rezervatai, draustiniai, valstybiniai parkai) **Molėtų rajone apima 19,3 proc. teritorijos. Tai 1,8 kartus viršija Lietuvos Respublikos vidurkį R 75.**

Molėtų rajono savivaldybėje registruojama 44 saugomų vietų **R 76**. Pagal priklausomybę saugomai teritorijai išskiriamas Asvejos regioninis parkas, Labanoro regioninis parkas ir Virintos hidrografinis draustinis.

Vandens kokybė

Vartotojams tiekiamo geriamojo vandens kokybės reikalavimai nustatyti Lietuvos higienos normoje HN 24 : 2017 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“. UAB „Molėtų vanduo“ vykdo nuolatinę ir periodinę geriamojo vandens kokybės priežiūrą. Geriamasis vanduo tiriamas tiek skirstomajame tinkle, tiek vandens vartojimo vietose. Tiriant geriamojo vandens kokybę, atliekami mikrobiologinių, toksinių ir indikatorių rodiklių matavimai. Daugumoje atvejų vanduo atitinka nustatytus reikalavimus. Šiuo metu nugeležinimo įrenginiai pastatyti Videniškiuose, Toliejuose, Skudutiškyje, Balninkuose, Verbiškiuose, Suginčiuose, Sidabrinėje, Dapkūniškiuose, Bekupėje, Luokesoje, Joniškyje, Arnionyse, Dubingiuose, Bijutiškyje, Inturkėje, Miežonyse, Mindūnuose, Šeštokiškyje, Levaniškyje, Alantoje, Naujasodyje, Ambraziškyje, Žalvariuose, Girsteitiškyje, Molėtuose, Giedraičiuose (Kamaraučizna), Laičiuose, Ūtoje, Jodėnuose, Runionyse, Šakališkiuose, Purvėnuose, Drasėnuose, Kaniūkuose, Čivyliuose, Klabiniuose, Geliogaliuose, Balninkuose ir Anomislyje. Šiose gyvenvietėse geriamasis vanduo atitinka higienos normos reikalavimus.

Atsinaujinantys išteklių

Pastaraisiais metais itin sparčiai auga elektros energiją gaminančių vartotojų skaičius, didėja ir bendra įrengtoji elektrinių galia. AB „ESO“ duomenimis, 2021 m., palyginti su 2020 m., gaminančių vartotojų skaičius šalyje išaugo beveik 2,5 karto. 2020 m. Molėtų r. savivaldybėje elektros energiją gaminančių vartotojų įrenginių galia, tenkanti 1000-iai gyventojų, siekė 39,4 kW ir tarp šešiasdešimties Lietuvos savivaldybių Molėtų r. savivaldybė užėmė devintą vietą. Iki 2030 m. prognozuojamas didelis elektros energiją gaminančių vartotojų skaičiaus augimas, todėl tikėtina, kad elektros energijos iš atsinaujinančių išteklių bus pagaminta iki 45 proc., kaip numatyta Nacionalinėje energetinės nepriklausomybės strategijoje [17].

2014–2020 metų laikotarpiu Europos Sąjungos fondų lėšos buvo skiriamos ir energijos vartojimo efektyvumo didinimo bei atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo skatinimo projektams

įgyvendinti. Tokie projektai dažniausiai buvo finansuojami pagal 4 prioritetą – Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas. ES fondų lėšų projektams Lietuvos savivaldybėse finansuoti 2014–2020 m. laikotarpiu, tekusių tūkstančiui savivaldybės gyventojų 2021 m., vertinime Molėtų r. gavo 0,5 balus iš 9 galimų ir pateko į 14 vietą 60-ies savivaldybių sąrašė – tai viena vieta žemesnė pozicija nei 2020 m. (ES fondų lėšos, tenkančios 1 000 gyventojų 2020 m. – 6 153,9 Eur, 2022 m. – 87 525,02 Eur). Rikiuojant savivaldybes pagal minimais metais pasiektą skirtumą, Molėtų r. pateko į 13 vietą.

Apibendrinančiame Lietuvos savivaldybių darnios energetikos plėtros 2021 m. vertinime pagal pažangą atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo skatinimo ir energijos vartojimo efektyvumo didinimo srityse, Molėtų r. gavo 31 balą iš 100 ir, pakilusi 19 pozicijų, palyginti su 2020 m., užėmė 24 vietą – minimais metais skaičiuotas 6,5 balų pokytis ir savivaldybių eilėje, išrikiuotoje pagal minimą pokytį, Molėtų r. pateko į 10 vietą **R 77**.

Apibendrinant galima teigti, kad ekologinis ūkininkavimas rajone sparčiai plečiasi – daugėja deklaruojamo ekologinio ūkininkavimo ploto, daugėja ekologinių ūkių, o tai rodo potencialą jį plėtoti. Rajonas išsiskiria ypač saugomų teritorijų sistema (rezervatai, draustiniai, valstybiniai parkai), kuri viršija šalies vidurkį. Taip pat rajone stebima pažanga atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo skatinimo ir energijos vartojimo efektyvumo didinimo srityse.

Vizijos atitiktis

***Vizija: Molėtų kraštas – Tavo svajonių uostas.** Tai yra patrauklus gyventi, dirbti ir atostogauti kraštas, kur branginama viskas, kas tikra – istorijos ir kultūros paveldas, gamtos ir kraštovaizdžio turtai, savita vietos gyvenimo sankloda. Tai kraštas, kur susitelkusios kaimo bendruomenės, nevyriausybinės organizacijos kartu su vietos verslininkais ir valdžia geba spręsti kasdienes problemas ir randa šiuolaikiškus atsakymus į laikmečio iššūkius. Tai kraštas, kur jaunimas atranda savo pašaukimą, o atvykusieji – gamtos ir gyvenviečių grožį. Tai ežerų kraštas, Lietuvoje ne veltui įvardijamas kaip žvejų ir turistų rojus, kuriame šeiminkauja svetinga, susitelkusi ir patriotiška vietos bendruomenė.*

Siekiant vizijoje numatyto patrauklumo gyventi, dirbti ir atostogauti tikslo, atsižvelgiama į rajono gamtos išteklius, kurie yra išskirtiniai. Siekiant vizijos, atsižvelgiama į gamtos ir kraštovaizdžio turtus, kurie skatina atvykti svečius. Siekiant vizijos, būtina priimti tvarius sprendimus, kurie skatintų tvarų gamtos išteklių naudojimą.

1.9. Papildoma informacija

Gyvenimo kokybės indeksas, savivaldybių gerovės indeksas

Gyvenimo kokybės indeksas (GKI) sudarytas iš gyvenimo kokybę atspindinčių rodiklių šešiose srityse, kuriose apskaičiuojami GKI sudarantys subindeksai: materialinės gyvenimo sąlygos, gyventojų verslumas ir verslo konkurencingumas, sveikatos paslaugos, švietimo paslaugos, demografija, pilietinis ir visuomeninis aktyvumas, viešoji infrastruktūra, gyvenamosios aplinkos kokybė ir saugumas. **Molėtų GKI nuo 2013 iki 2021 m. padidėjo 73,68 proc.** (nuo 0,22 iki 0,51) **R 78**. Tarp visų savivaldybių Molėtų r. užima 42 vietą, tarp kaimiškų savivaldybių – 22 vietą iš 38.

Savivaldybių gerovės indeksą sudaro 5 komponentai, kurių vertinimas 2016–2022 m. Molėtų r. kito: socialinis saugumas **padidėjo** nuo 1,8 iki 3,4, fizinis saugumas **sumažėjo** nuo 2,5 iki 2,1, ekonomikos gyvybingumas **padidėjo** nuo 0,9 iki 1,6, švietimo kokybė **padidėjo** nuo 4,6 iki 6,2, demografija **sumažėjo** nuo 2,0 iki 1,1. Bendras Molėtų r. savivaldybės gerovės indeksas 2022 m., palyginti su 2016 m., padidėjo nuo 2,4 iki 2,9 **R 79**.

2. VVG teritorijos stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės (SSGG)

Žr. VPS II dalies (Excel) 2 lapą.

3. VVG teritorijos poreikiai ir jų pagrindimas

3.1. VVG teritorijos poreikių sąrašas

Žr. VPS II dalies (Excel) 3 lapą.

3.2. VVG teritorijos poreikių pagrindimas

Žr. VPS II dalies (Excel) 4.1 lapą.

4. VPS temos pagrindimas (pildoma teminėms VPS)

VPS tema – tvari vietovės plėtra turizmui ir socialinei gerovei.

Temos pasirinkimą lėmė:

1. Siekis Vietos plėtros strategija atitikti Molėtų rajono savivaldybės plėtros misiją – efektyviai ir kokybiškai valdyti savivaldybės išteklius, teikti aukščiausio lygio paslaugas gyventojams – **užtikrinti tvarią plėtrą**, mažinti socialinę atskirtį, didinti rajono, kaip gyvenamosios vietos, patrauklumą bei gerinti gyvenimo kokybę. Taip pat, atitikti viziją: Molėtų rajonas – tai viena patraukliausių įveiklinto unikalaus gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio ir darnaus turizmo kurortinių teritorijų Lietuvoje. Tai puikių galimybių kraštas saugiam gyvenimui, mokymuisi, darbui, tausojančio aplinką, sąžiningo verslo plėtrai, kūrybinėms iniciatyvoms ir net žvaigždžių pažinimui. Tai pilietiškos, besimokančios ir sveikos bendruomenės namai.
2. Siekis Vietos plėtros strategija atitikti 2022–2030 m. Utenos regiono plėtros plane numatytą tikslą – gerinti aplinkos kokybę ir skatinti tvarų judumą.
 - Atlikta VVG teritorijos socialinė, ekonominė, gamtos išteklių analizė, SSGG: *Stiprybės*: VVG teritorija yra logistiškai patogi regione; Veikia išskirtiniai Lietuvos kosmoso tyrinėjimo centrai: Lietuvos etnokosmologijos muziejus ir Molėtų Astronomijos observatorija; Mažėja socialinę atskirtį patiriančių asmenų skaičius; Kultūra aukštame aktyvumo lygyje; Nuosekliai augantis mažų ir vidutinių įmonių, savarankiškai dirbančių asmenų, laisvų darbo vietų skaičius; Stipri turizmo verslo konkurencinė pozicija šalyje, kuri įtakoja išskirtinių gamtos išteklių; Žemės ūkio veikla pasižymi ekologiškos produkcijos įvairove ir sparčia plėtra. *Silpnybės*: Neigiami demografiniai pokyčiai (mažėjantis gyventojų skaičius, gyventojų senėjimas); Žemas jaunimo pilietiškumo, dalyvavimo NVO veikloje lygis; Kaimo bendruomeninių organizacijų ir kitų NVO instituciniai gebėjimai yra nepakankami plėtrai ir ekonominiam gyvybingumui; Išaugę pensinio amžiaus su negalia skaičius; Mažėjantis ūkininkų ūkių skaičius; Nepakankamas viešųjų paslaugų prieinamumas. *Galimybės*: Turizmo, rekreacijos paslaugų plėtra dėl turimų unikalių kultūros ir gamtos išteklių; NVO teikiamų viešųjų ir kitų paslaugų plėtra, paskatins darbo vietų kūrimą ir didesnio užimtumo galimybes; Smulkaus verslo ES finansavimo galimybės, padidins rajono ekonominę plėtrą; Žemės ūkio produktų ir realizavimo, ekologinio ūkininkavimo plėtra. *Grėsmės*: Senstanti visuomenė sukels darbo jėgos trūkumą ir didelę socialinę išlaidų naštą; Kvalifikuotos darbo jėgos emigracija, sumažins VVG teritorijos ekonominį, turistinį potencialą; Blogėjanti gyvenimo kokybė ir teritorijos patrauklumas dėl žaliųjų plotų mažėjimo, didėjančios taršos; Gyventojų ir bendruomeninių organizacijų aktyvumo mažėjimas.
3. Gyventojų apklausos tyrimas:
 - VVG teritorijos gyventojų apklausoje buvo pateikiamas klausimas, ar gyventojai pritaria VPS temos pasirinkimui? 68 proc. apklaustųjų pritarė pasirinktai temai, 22 proc. – iš dalies pritarė.
 - Respondentų žaliosios ekonomikos priemonių (t. y. ekonomikos, kurioje žmonių gyvenimo gerovė ir socialinė lygybė kuriama ženkliai sumažinant žalingą poveikį aplinkai)

pakankamumas (2,27 balo iš 5), vartotojų finansiniai ištekliai produktams ir paslaugoms įsigyti (2,37 balo iš 5) ir gyventojų darbinė motyvacija vertinami (2,40 balo iš 5). Čia, kaip ir daugelyje kitų klausimų, respondentai pažymi, kad rajone reikalingi šiuolaikiški tvarūs sprendimai ir aktyvios pastangos gerinti gyventojų finansinę situaciją.

4. Suformuluoti VPS poreikiai:

- Skatinti įvairių formų tvarius verslus, panaudojant turimus gamtinius, kultūrinius ir kitus išteklius;
- Didinti viešųjų paslaugų prieinamumą ir kokybę įvairioms socialinėms grupėms didinant jų įtrauktį ir užimtumą;
- Didinti bendruomeninių organizacijų ir kitų NVO gyvybingumą bei stiprinti gyventojų bendruomeniškumą ir veiklumą;
- Didinti žemės ūkio skaitmenizaciją.

Numatytas tarpteritorinio bendradarbiavimo projektas, kuris bus susijęs su VPS tema.

5. VVG pristatymas ir vertybės, VVG teritorijos vizija iki 2030 m. ir VVG misija

5.1. Apibendrinta informacija apie VVG

5.1.1. VVG įsteigimo data	2004 m. rugsėjo 7 d.
5.1.2. VVG būstinės adresas	S. Dariaus ir S. Girėno g. 4, Molėtai, LT-33102
5.1.3. VVG narių skaičius	27 VVG narių sąrašas pateiktas 1 priede.
5.1.4. VVG kolegialaus valdymo organo narių skaičius	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia. VVG kolegialaus valdymo organo narių sąrašas pateiktas 2 priede.
5.1.5. VPS administracijos darbuotojų ir etatų skaičius	Darbuotojų skaičius: 3 Etatų skaičius: 3 VPS administracijos darbuotojų sąrašas pateiktas 3 priede.
5.1.6. VVG pirmininkas	Dalia Mikelinskienė
5.1.7. VVG kolegialaus valdymo organo pirmininkas	Vilma Bačiulė
5.1.8. VPS administravimo vadovas	Dalia Mikelinskienė

5.2. Apibendrinta informacija apie VVG kolegialaus valdymo organo sudėtį

Žr. VPS II dalies (Excel) 18 lapą.

5.3. Informacija apie VVG kolegialaus valdymo organo kompetencijų įvairovės užtikrinimą

VVG kolegialaus valdymo organo kompetencijų įvairovės užtikrinimo būdas(-ai)	Pasirinkto būdo pagrindimas ir detalizuojanti informacija
--	---

<p>☐ VVG kolegialaus organo nariai turi mokslo ar ekspertinių žinių žaliosios pertvarkos, sumanių kaimų ir (ar) miestų srityse;</p> <p>☐ VVG sudarė patariamąją novatorių darbo grupę, pasitelkdama mokslo ar ekspertinių žinių žaliosios pertvarkos, sumanių kaimų ir (ar) miestų srityse turinčius ekspertus;</p> <p>☐ VVG sudarė bendradarbiavimo sutartį su mokslo įstaiga(-omis), turinčiomis žinių žaliosios pertvarkos, sumanių kaimų ir (ar) miestų srityse;</p> <p>☒ Netaikoma.</p>	<p>Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.</p>
---	--

5.4. VVG vertybės

Molėtų rajono vietos veiklos grupės „Keisdamiesi keičiame“ veikla paremta tokiomis **vertybėmis**, kurios nesikeitė 2014–2020 m. laikotarpiu:

- **pilietiškumas, nesavanaudiškumas, atsakomybė.** Yra laikomasi susitarimų, kruopščiai atliekami patikėti darbai, paisoma sektoriaus, kuriam atstovaujama, interesų;
- **atvirumas, viešumas** – VVG yra atvira naujiems nariams. Atvirumas taip pat reiškia, kad VVG veikla yra skaidri ir nuolat viešinama. Atvirumas reiškia ir VVG narių pasirengimą priimti naujoves bei būti pasirengus pokyčiams;
- **partnerystė** (vidinė ir išorinė);
- **lygiavertiškumas, lygios galimybės;**
- **tolerancija, pakantumas;**
- **aktyvumas.** Kiekvienas VVG narys teikia pasiūlymus VVG veiklos tobulinimui ir savanoriškai prisiima atsakomybę už veiklas;
- **kompetentingumas.** Teikiami tik pamatuoti siūlymai, ieškoma VVG teritorijai labiausiai tinkančių sprendimų, VVG nariai nuolat siekia tobulinti savo kompetenciją;
- **pasitikėjimas ir sąžiningumas.** VVG turi dvasinių išteklių būti savo veikloje sąžininga ir atvira, t. y. gebėti laikytis nusistatytų savo veiklos principų ir vertybių. VVG nariai pasitikėjimo ir sąžiningumo vertybę puoselės atvirai išreikšdami savo įsitikinimus ir nuomonę svarbiausiais VVG veiklos klausimais. Taip pat jie pasirengę visada veikti pagal savo įsitikinimus ir konfrontuoti su tais VVG nariais, kurie nepaiso bendrai nusistatytų veiklos taisyklių. Bendraudami su kaimo gyventojais, VVG nariai visada siekia sukelti kitų asmenų pasitikėjimą VVG veikla, nes viešojoje veikloje pabrėžia bendrų vertybių svarbą. VVG siekia įtvirtinti savo moralinį autoritetą drąsiai imdamasi veiksmų ir sprendimų dėl Molėtų krašto gerovės ir tvarios jo ateities.

5.5. VVG teritorijos vizija iki 2030 m.

Vizija: Molėtų kraštas – Tavo svajonių uostas.

Tai patrauklus gyventi, dirbti ir atostogauti kraštas, kur branginama viskas, kas tikra – istorijos ir kultūros paveldas, gamtos ir kraštovaizdžio turtai, savita vietos gyvenimo sankloda. Tai kraštas, kur susitelkusios kaimo bendruomenės, nevyriausybinės organizacijos kartu su vietos verslininkais ir valdžia geba spręsti kasdienes problemas ir randa šiuolaikiškus atsakymus į laikmečio iššūkius. Tai kraštas, kur jaunimas atranda savo pašaukimą, o atvykusieji – gamtos ir gyvenviečių grožį. Tai ežerų kraštas, Lietuvoje ne veltui įvardijamas kaip žvejų ir turistų rojus, kuriame šeiminkauja svetinga, susitelkusi ir patriotiška vietos bendruomenė.

5.6. VVG misija

VVG misija – bendrystės ir sąmoningo dalyvavimo harmoningoje sąveikoje bendram labai vertybių pagrindu telkti vietos bendruomenę spręsti socialinės atskirties ir kitas aktualias vietos plėtros problemas, surandant šiuolaikiškus atsakymus į laikmečio iššūkius.

II skyrius: Ko mes siekiame? (VPS tikslai, rodikliai ir siekiami pokyčiai)

6. VVG teritorijai aktualūs BŽŪP tikslai

Žr. VPS II dalies (Excel) 5 lapą.

7. Kiekybiniai VPS tikslai

7.1. VPS produkto ir rezultato rodikliai iki 2029 m.

Žr. VPS II dalies (Excel) 6 lapą.

7.2. Metinės rodiklių reikšmės

1. ES bendrieji rezultato rodikliai:

Žr. VPS II dalies (Excel) 11.1 lapą (2 lentelė).

2. VPS rodikliai (produkto, rezultato):

Netaikoma

Taikoma

Jei taikoma, žr. VPS II dalies 11.1 lapą (4 lentelė).

8. Pokyčiai, kurių siekiama VVG teritorijoje (kiekybine išraiška)

Žr. VPS II dalies (Excel) 14 lapą.

9. Apibendrinta informacija apie VPS

Žr. VPS II dalies (Excel) 1 lapą.

III skyrius: Kaip mes pasieksime užsibrėžtus tikslus? (VPS priemonės, finansinis planas, įgyvendinimo organizavimas ir valdymas)

10. VPS priemonės

10.1. VPS priemonių sąrašas

Žr. VPS II dalies (Excel) 7 lapą.

10.2. VPS priemonių sąsajos su BŽŪP tikslais

Žr. VPS II dalies (Excel) 8 lapą.

10.3. VPS priemonių sąsajos su VVG teritorijos poreikiais

Žr. VPS II dalies (Excel) 9 lapą.

10.4. VPS priemonių aprašymas

Žr. VPS II dalies (Excel) 10 lapą.

10.5. VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)

VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS) aprašyta **5 priede**.

10.6. VPS priemonių rezultato rodikliai

VPS priemonių rezultato rodikliai, jų reikšmių pagrindimas ir planuojamų sukurti darbo vietų paskirstymas pagal amžių ir lytį pateikti **4 priede**.

11. Preliminarus VPS įgyvendinimo planas

Žr. VPS II dalies (Excel) 15 lapą.

12. VPS finansinis planas

12.1. VPS išlaidos pagal išlaidų kategorijas ir priemonių rūšis

Žr. VPS II dalies (Excel) 16 lapą.

12.2. Metinis VPS išlaidų planas

Žr. VPS II dalies (Excel) 17 lapą.

13. ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų ir prioritetų įgyvendinimas

VPS priemonių indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų ir prioritetų įgyvendinimą aprašytas VPS priemonių aprašymo D dalyje (VPS 9 dalis). Duomenys apie VPS priemonių, prisidedančių prie konkrečių horizontaliųjų principų, skaičių apibendrinti lentelėje.

13.1. Subregioninės vietovės principas

Principo laikymasis rengiant VPS:

VVG, siekdama įgyvendinti subregioninės vietovės principą, įgyvendino veiksmus, kurie leido nustatyti struktūrines vietos plėtros problemas ir galimus jų sprendimus ilgalaikiai perspektyvai:

- atliko socialinės, ekonominės, gamtos išteklių VVG teritorijos analizę ir SSGG, kurioje fiksuoti pagrindiniai situaciją atspindintys rodikliai. Esant galimybei, rodikliai buvo analizuojami atskirai pagal kiekvieną seniūniją;
- suorganizavo 8 susitikimus, į kuriuos buvo kviečiami visų seniūnijų gyventojai, bendruomeninių organizacijų nariai, seniūnai, verslo atstovai. Susitikimų metu išsiaiškintos problemos ir poreikiai buvo fiksuoti protokoluose;
- atliko 2 apklausas: gyventojų ir organizacijų, kuriose dalyvavo 294 gyventojai ir 32 organizacijų atstovai (detalesnė žr. 1.4 skyriuje ir priede);
- suorganizavo nuotolinius susitikimus su darbo grupe, siekiant aptarti VPS plėtros kryptis.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

Įgyvendinant vietos plėtros strategiją, bus laikomasi subregioninės vietovės, užtikrinant įvairių sektorių interesų grupių bendradarbiavimą ir veikimą kartu. VVG turi tvirtus ryšius su krašto bendruomenėmis, vietos verslininkais, kurių bendradarbiavimas ir bendro tikslo siekimas padės tinkamai įgyvendinti VPS. Numatomi veiksmai:

- gyvi arba nuotoliniai VVG organizuojami informaciniai renginiai, kuriuose potencialiems pareiškėjams (nevyriausybinėms organizacijoms, gyventojams, ūkininkams ir vietos verslininkams) bus pristatyta VPS, numatytos priemonės bus organizuojamos seniūnijose;
- informacijos apie VPS pristatymas kitų organizacijų organizuojamuose renginiuose;
- informacijos platinimas įvairiais kanalais, pasitelkus socialinius partnerius;
- siekiant išlaikyti tolygų teritorinio principo laikymąsi visose seniūnijose ir išvengti verslo projektų koncentracijos vienoje vietovėje, bus siekiama kuo labiau suaktyvinti veiklą tose vietovėse, numatyti joms prioritetus ir pan. Analizuojami per didelio teritorinio aktyvumo arba pasyvumo padariniai ir priežastys, atsižvelgiant į teritorijos išskirtinumus, specifiką ir pranašumus.

13.2. „Iš apačios į viršų“ principas

Principo laikymasis rengiant VPS:

Visuose VPS rengimo etapuose buvo įgyvendinamas principas iš apačios į viršų, nes buvo siekiama kuo gausnesnio pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios atstovų dalyvavimo, taip pat buvo siekiama užfiksuoti kuo daugiau vietos iniciatyvų. Atliekant VVG teritorijos socialinės, ekonominės, gamtos išteklių situacijos analizę ir SSGG, vietos bendruomenė buvo įtraukta:

- organizuojant susitikimus;
- prašant pateikti savo srities statistinius duomenis, pvz., seniūnijų;
- vykdant vietos gyventojų anketavimą;
- vykdant vietos organizacijų atstovų anketavimą.

Viešuosiuose susitikimuose ir vykdant vietos gyventojų anketavimą vietos gyventojams buvo sudarytos galimybės išsakyti savo nuomonę dėl pagrindinių problemų ir poreikių bei pasiūlymų, kaip spręsti esamas problemas per VPS. Taip pat vietos bendruomenė buvo raginama savarankiškai detaliam aptarti savo ateities perspektyvas. Vietos gyventojai išsirinko darbo grupes, kurios susitikdavo ir ieškodavo palankių vietos plėtros sprendimų ir juos užprotokolavusios vėliau perduodavo VVG valdybai.

Nustatant VPS plėtros kryptis, pasirenkant VPS priemones ir numatant jų įgyvendinimui reikiamus finansinius išteklius, lemiamus sprendimus priimdavo VPS darbo grupė kartu su VVG valdybos nariais.

VPS rengimo metu, VVG sutarus su vietos valdžia, kad remiamos vietos iniciatyvos, kurios spręstų paslaugų organizavimo vietos gyventojams klausimus, prasidėjo konstruktyvus darbas vietos lygiu ieškant realių sprendimų ir potencialių bendros veiklos partnerių. Taip VPS rengimo metu buvo padėti geri pamatai jai įgyvendinti.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

VVG numatė sukurti skaidrią VPS įgyvendinimo aplinką ir skirs daug dėmesio bei išteklių, kad į kūrybinį strategijos įgyvendinimo procesą būtų įtraukta kuo didesnė dalis vietos gyventojų, įmonių ir organizacijų.

Rengiant kvietimų teikti vietos projektus dokumentaciją apie tai iš anksto bus skelbiama interneto svetainėje www.moletuvvg.lt, VVG nariai, valdybos nariai skleis informaciją savo kanalais, panaudodami asmeninius kontaktus. Dokumentacijos projektas bus paskelbtas minėtoje interneto svetainėje, vietos gyventojai bus kviečiami per nustatytą laiką pareikšti pastabas ir pasiūlymus.

Kvietimai teikti vietos projektų paraiškas bus skelbiami ne tik VVG, NMA interneto svetainėje, bet ir vietos spaudoje bei asmeniškai kreipiantis į vietos lyderius, siekiant kuo plačiau paskleisti informaciją vietos organizacijoms ir kaimo gyventojams apie galimybę pasinaudoti VPS parama.

Vietos projektų atrankai ir tvirtinimui vietos gyventojai turės įtakos siūlydami vietos projektų atrankos kriterijus, kuriuos apsvarstys ir patvirtins VVG valdyba. Atrenkant surinktus vietos projektus, informacija apie atskirų vertinimo etapų rezultatus bus skelbiama interneto svetainėje www.moletuvvg.lt.

VPS įgyvendinimo rezultatai reguliariai bus pristatomi interneto svetainėje www.moletuvvg.lt, vietos spaudoje ir susitikimų su vietos gyventojais metu. VVG planuoja atlikti vietos gyventojų apklausas, kurių metu suinteresuoti asmenys galės išsakyti, kiek naudingi teritorijai įgyvendinami projektai, ar jų poveikis toks, koks buvo planuotas ir t. t. Tai padės VVG valdybai, vykdant VPS įgyvendinimo stebėseną, įvertinti, ar strategijos realizavimas vyksta pagal numatytą planą, ar reikalinga VPS įgyvendinimo proceso korekcija.

13.3. Partnerystės principas

Principo laikymasis rengiant VPS:

VVG veikla grindžiama partneryste tarp viešųjų ir privačių vietos socialinių ir ekonominių interesų grupių. VVG veikloje nuolat aktyviai dalyvauja suinteresuotų grupių atstovai iš įvairių sektorių.

VVG yra atvira (užtikrina skaidrią ir nediskriminuojančią) naujiems nariams, interneto svetainėje skelbiama informacija, kaip galima tapti nariu. VVG yra 28 nariai, iš kurių 17 – pilietinės visuomenės atstovai, 10 – verslo atstovai ir 1 – vietos valdžios atstovas.

VVG sudarytas iš 11 narių, kurie atstovauja skirtingiems sektoriams: 45,45 proc. – pilietinei visuomenei, 27,27 proc. – verslui ir 18,18 proc. – vietos valdžiai.

Rengiant VPS buvo inicijuojamos diskusijos tarp visų interesų grupių, taip stiprinant ir aktyvinant partnerystę, kuri padėtų užtikrinti didesnę informuotumą, tarpsektorinį nuoseklumą ir sinergiją, socialinę sanglaudą bei tvaresnius sprendimus vietos lygiu.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

VPS įgyvendinimą organizuos VVG valdyba, kurioje yra proporcingas socialinių partnerių atstovavimas. Posėdžių metu bus aptariama VPS įgyvendinimo eiga ir ieškoma sprendimų, iškilus probleminiams klausimams. Taip pat planuojama imtis priemonių, kurios padėtų VVG nariams kūrybiškai tobulėti (pvz., patirties mainų renginiai su Lietuvos ir užsienio VVG, mokymai VVG nariams aktualiomis temomis, kūrybinės sesijos ir pan.). VVG interneto svetainėje bus skelbiama informacija apie galimybę prisijungti prie VVG komandos, nes VVG yra atvira organizacija naujiems nariams – aktyviems vietos plėtros dalyviams.

13.4. Bendradarbiavimo principas

Principo laikymasis rengiant VPS:

2014–2020 m. VVG įgyvendino šiuos projektus:

- **Teritorinio bendradarbiavimo projektas „Verslumo kodas Aukštaitijoje“.** Projekto koordinadorius – Molėtų rajono vietos veiklos grupė „Keisdami keičiame“, partneriai – Molėtų miesto vietos veiklos grupė „Molėtų aitvarai“, Utenos regiono vietos veiklos grupė, Švenčionių rajono vietos veiklos grupė „Švenčionių partnerystė“ ir asociacija „Švenčionių miesto vietos veiklos grupė“.
- **Teritorinio bendradarbiavimo projektas „Kartos kartu“.** Projekto koordinadorius – Joniškio rajono partnerystės VVG, Molėtų r. VVG partneris (kartu su Telšių, Prienų rajonų VVG).
- **Teritorinio bendradarbiavimo projektas „Subalansuota sveikatos turizmo plėtra“.** Projekto koordinadorius – Anykščių r. VVG, Molėtų r. VVG partneris (kartu su Zarasų ir Visagino r. VVG bei Anykščių miesto VVG).
- Su Utenos VVG bendradarbiavimo projektas „Utenos regiono gyventojų socialinės įtraukties didinimas, kuriant ir plėtojant socialinį verslą“, finansuotas iš *Esfa* (<https://www.utenosvvg.lt/sv/>). VVG buvo partneriai. Finansuoti du socialinio verslo projektai Molėtų r.: MB „Matyti širdimi“ (organizuoja laisvalaikio paslaugas dienos centro ir kūrybinių stovyklų metodais) ir MB „Dabok“ (augalininkystei būdingų paslaugų veikla; paprastasis pastatų valymas; valymo veikla).
- Buvo įgyvendintas tarptautinio bendradarbiavimo projektas „LEADER verslumo ir partnerystės plėtrai“ su VVG „Gniazdo“, VVG „Kraina Rawki“ ir Utenos regiono VVG. Iniciatoriai – Molėtų r. VVG ir „Gniazdo“ VVG. Šio projekto metu buvo įvardytos įvairios galimos socialinės ir ekonominės iniciatyvos, kurias planuojama plėtoti 2023–2029 m. VPS įgyvendinimo metu, tad rengiant yra naudojamos kai kurios šio tarptautinio bendradarbiavimo projekte nustatytos gairės.

VVG taip pat bendradarbiavo su kitomis VVG:

- Teritorinio bendradarbiavimo projektas „Verslumo kodas Aukštaitijoje“ (**iniciatorius**). Partneriai – Molėtų miesto vietos veiklos grupė „Molėtų aitvarai“, Utenos regiono vietos veiklos grupė, Švenčionių rajono vietos veiklos grupė „Švenčionių partnerystė“ ir asociacija „Švenčionių miesto vietos veiklos grupė“, bendradarbiavome organizuodami ir dalyvaudami projekto veiklose.
- Teritorinio bendradarbiavimo projekto „Kartos kartu“ susitikimai su partneriais (**2 susitikimuose buvome iniciatoriai, kituose – dalyviai**). Partneriai – Joniškio rajono partnerystė, Telšių, Prienų rajonų vietos veiklos grupės. Bendradarbiavome organizuodami ir dalyvaudami projekto veiklose.
- Bendradarbiavimo projekto „Utenos regiono gyventojų socialinės įtraukties didinimas, kuriant ir plėtojant socialinį verslą“ veiklos ir partnerių susitikimai – **dalyviai, informacijos sklaidėjai**.

- 2022 m. vasarą Molėtų r. VVG priėmė Prienų r. VVG ir Utenos r. VVG atstovus ir supažindino su Molėtų r. įgyvendintais ir įgyvendinamais projektais (**dalyvis, organizatorius**).
- 2022 m. rudenį Molėtų r. VVG priėmė svečius iš Kelmės krašto partnerystės vietos veiklos grupės (**dalyvis, organizatorius**).
- 2022 m. rudenį Molėtų r. VVG buvo pakviesti į Ignalinos r. VVG konferenciją, 2023 m. žiemą – į Ignalinos r. VVG projekto mokymus „Bendruomenių veiklos formos ir kryptys“ (**dalyvis**).

Rengdama VPS, VVG bendradarbiavo su kitomis VVG: organizavo susitikimą su Prienų, Joniškio ir Telšių VVG Molėtuose, parengtas protokolą, kuriame atsispindi diskusijos dėl ateities bendradarbiavimo (**iniciatorius**).

VVG įgyvendino tarptautinio bendradarbiavimo projektą „LEADER verslumo ir partnerystės plėtrai“ su VVG „Gniazdo“, VVG „Kraina Rawki“ ir Utenos regiono VVG. Iniciatoriai – Molėtų r. VVG ir „Gniazdo“ VVG. Šio projekto metu buvo įvardytos įvairios galimos socialinės ir ekonominės iniciatyvos, kurias planuojama plėtoti 2023–2029 m. VPS įgyvendinimo metu, tad rengiant yra naudojamos kai kurios šio tarptautinio bendradarbiavimo projekte nustatytos gairės.

VVG dalyvavo tarptautiniuose VVG tinklo renginiuose – konferencijose 2021 m. spalio mėn., 2022 m. kovo mėn. su Lenkijos vietos veiklos grupių atstovais, su kuriais vyko diskusijos, aptarimai, gerosios patirties dalijimasis (**dalyvis**).

2022 m. rudenį Molėtų r. VVG priėmė svečius iš Lenkijos Narevo vietos veiklos grupės, vyko abiejų pusių prisistatymas, esamos strategijos aptarimas (**dalyvis, organizatorius**).

2023 m. vasario mėnesį Molėtų r. VVG buvo pakviesti dalyvauti tarptautinio bendradarbiavimo projekte „Dalijimasis gerąja patirtimi, organizuojant tarptautines Lietuvos ir Lenkijos konferencijas“ kaip svečiai ir pranešėjai (su Lenkijos vietos veiklos grupėmis „Zielone sioło“, „Zaścianek Mazowska“ ir Utenos regiono VVG, Varėnos krašto VVG) (**dalyvis**).

Rengdama VPS, VVG bendradarbiavo su Molėtų rajono savivaldybe (valdybos nariai deleguoti savivaldybės), Molėtų turizmo ir verslo informacijos centru (vadovė Daiva Kulienė), Molėtų krašto muziejumi (vadovė Irma Balčiūnienė), Lietuvos kaimo turizmo asociacija (LKTA) (Molėtų r. VVG valdybos narys Vytis Štelbys yra šios asociacijos narys), Molėtų krašto žmonių su negalia sąjunga (Martytė Baliūnaitė, narys), Jaunimo reikalų koordinatore (Vilma Bačiulė, valdybos narys), Molėtų krašto verslininkų asociacija (Aidonas Užubalis, narys), Molėtų rajono ūkininkų sąjunga (Darius Pumputis, valdybos narys), Molėtų rajono seniūnijomis ir jų atstovais. **Molėtų r. VVG buvo susitikimų su šiomis organizacijomis iniciatorius**. Susitikimų metu buvo diskutuojama ir aptariama, ko reikia, kas svarbu Molėtų rajonui.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

VVG, įgyvendindama VPS, planuoja bendradarbiauti su šiomis vietos veiklos grupėmis – Molėtų miesto, Utenos, Ignalinos, Švenčionių, Anykščių, Telšių, Prienų, Joniškio r., planuojamos bendros veiklos, diskusijos, susitikimai.

VVG taip pat planuoja bendradarbiauti su kitomis įstaigomis ir organizacijomis: Molėtų rajono bendruomenių centrų asociacija, Molėtų atviru jaunimo centru, kaimų bendruomenėmis ir asociacijomis; Molėtų krašto žmonių su negalia sąjunga, Lietuvos aklujų ir silpnaregių sąjungos Molėtų filialu, Turizmo ir informacijos centru, Molėtų kultūros centru, Molėtų rajono savivaldybe, Socialinės paramos centru, Molėtų globos centru, Molėtų vaikų savarankiško gyvenimo namais, Molėtų gyvūnų gerovė ir kt. Vieni bus partneriai projektuose, kiti prisidės prie viešinimo, bendros veiklos, nepasirašant bendradarbiavimo sutarčių (renginiai, susitikimai ir t. t.).

13.5. Inovacijų principas

Principo laikymasis rengiant VPS:

VVG susitikimuose su vietos gyventojais viešai deklaravo būtinybę diegti kuo daugiau inovacijų, nes jos yra vienintelė alternatyva dabartinei kaimo raidai, kuri neužtikrina tvarios ateities. Vietos gyventojai ir verslo bei valdžios atstovai, dalyvavę susitikimuose su VVG atstovais, sutiko su būtinybe diegti vietos plėtros inovacijas.

VVG susitikimuose su gyventojais ir organizacijų atstovais pristatydavo kaip siektiną vietos plėtros galimybę įvairias socialines inovacijas (kitose vietovėse esančios inovacijos): socialinio verslo organizavimą, socialinio ūkininkavimo iniciatyvas (užsienio pavyzdžiai), taip pat aptardavo savanoriškos veiklos organizavimo svarbą ir analizuodavo kitas novatoriškų iniciatyvų realizavimo galimybes, dalijosi praėjusio laikotarpio gerąja patirtimi įgyvendinant inovatyvius vietos projektus. Vienu dažniausių ankstesnio VPS taikomų atrankos kriterijų vietos projektams buvo inovatyvumas. VVG naujuoju laikotarpiu galimybes spręsti vietos plėtros problemas sieja ne tik su atskirų inovacijų įgyvendinimu, bet ir pabrėžia VPS naujų strateginių krypčių ir valdymo inovacijų įgyvendinimo svarbą.

VVG atliko gyventojų poreikių apklausą, kurioje buvo pateiktas atviras klausimas „Ar turėtumėte konkrečių pasiūlymų arba naujoviškų idėjų, kurios galėtų prisidėti prie Jūsų nurodytų problemų sprendimo ir gyvenamosios vietovės gyvenimo kokybės gerinimo“, atsakydami į kurį gyventojai galėjo siūlyti, savo nuomone, tinkamas inovacijas ir naujoves.

Rengiant VPS, pasitelktos novatoriškos bendradarbiavimo formos. Siekiant greitai reaguoti į VPS rengimo metu kylančius klausimus dėl rengimo eigos, turinio, bendradarbiauti pasitelktos nuotolinės komunikacinės priemonės – organizuoti nuotoliniai susitikimai, nuotolinės „minčių lietaus“ sesijos, o tai paskatino ir aktyvesnį interesų grupių dalyvavimą.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

Inovacijų diegimas VVG teritorijoje numatytas įgyvendinant visas VPS priemones ir projektus. Daugumoje šios VPS priemonių yra numatyta, kad pareiškėjai savo vietos projektuose bus skatinami rinktis inovacijų principo taikymą.

Pareiškėjams bus teikiamos konsultacijos inovacijų diegimo klausimais vietos projektų paraiškų rengimo metu. Siekiant atrinkti ir finansuoti geriausius vietos projektus, numatoma naudoti balų sistemą ir atrankos kriterijus, tarp kurių būtų vertinamos projekto veiklomis (rezultatai) kuriamos inovacijos teritorijos ir (arba) rajono lygmeniu ir pan.

Inovatyvūs projektai bus viešinami pasitelkus VVG svetainę, *Facebook* paskyrą, partnerių informacinius kanalus. Projektai, kurių įgyvendinti modeliai galėtų būti pritaikomi kitose teritorijose, būtų viešinami renginių metu. Tokiu būdu jie galėtų tapti pagrindu, įgyvendinant tarptautinio ir tarptautinio bendradarbiavimo projektus.

13.6. Jaunimas

Principo laikymasis rengiant VPS:

VPS rengimo metu jauni asmenys buvo pasitelkti VVG atliekant šiuos veiksmus:

- Jauni asmenys buvo kviečiami kartu su visais bendruomenės nariais dalyvauti susitikimuose, kurių metu buvo analizuojami VVG teritorijos išteklių, krašto stiprybės ir silpnybės bei siektini pokyčiai. Šių susitikimų metu specialiai buvo aiškinamasi, kokie VPS sprendimai geriausiai tenkintų jaunimo interesus.
- Jauni žmonės į VVG teritorijos situacijos ir poreikių analizės procesą įsitraukė per gyventojų nuomonės tyrimą (18,27 proc. respondentų buvo iki 29 m.; 23,5 proc. respondentų buvo 30–39 m.). Siekiant išsiaiškinti jaunimo situaciją ir poreikius, tyrime buvo klausimas „Jūsų nuomone, kokios konkrečios priemonės pagerintų rajono jaunų žmonių (iki 40 m.) situaciją?“. Respondentų nuomone, labiausiai pagerintų šios priemonės – galimybių jauniems dirbti sudarymas (18,3 proc.), turi būti labiau finansuojamos jaunimo iniciatyvos (17,6 proc.), jaunimo laisvalaikio galimybių didinimas (14,5 proc.). Atliekant VVG teritorijos socialinės,

ekonominės ir aplinkos situacijos analizę, buvo analizuojami duomenys pagal skirtingas amžiaus grupes. Jaunimas dalyvavo diskusijose, skirtose poreikiams ir priemonėms planuoti.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

Jauni asmenys bus įtraukti į visus VPS administravimo ir įgyvendinimo procesus. Per visą VPS įgyvendinimo laikotarpį bus laikomasi principo, kad ne mažiau kaip 35 proc. visų VVG tarybos narių būtų iki 40 m. amžiaus ir bent vienas asmuo VVG taryboje – iki 29 m. amžiaus.

Informacija, kokios yra galimybės rengti ir įgyvendinti vietos jaunimui iš VPS lėšų finansuojamus projektus, bus teikiama kiekvieną kartą, kai bus skelbiami kvietimai rengti vietos projektų paraiškas. Potencialūs pareiškėjai taip pat informuojami, kad projektams, kurių naudos gavėjai yra jaunimas, bus skiriami papildomi naudos ir kokybės balai.

Vykdamas VPS įgyvendinimo stebėseną, rezultatai ir progresas bus analizuojamas įvairiais pjūviais. Bus stebima projektų rezultatų įtaka jaunimo amžiaus grupei vertinant, kiek projektų pateikė jauni žmonės, kiek jaunų žmonių įdarbinta, kiek jaunimo naudojasi pagerinta infrastruktūra, kiek jaunų žmonių įsitraukė į bendruomenines, NVO veiklas. Bus atliekami jaunų žmonių nuomonės apie VPS įgyvendinimą tyrimai. Į VPS įgyvendinimo eigos, metinių ataskaitų pristatymo ir aptarimo renginius bus kviečiami jaunimo atstovai.

Vykdamas VVG teritorijos gyventojų aktyvinimo veiklas, potencialūs vietos projektų pareiškėjai bus konsultuojami individualiai apie galimybes parengti jaunų asmenų poreikius atitinkančius projektus. Vietos bendruomenė bus raginama kartu, sutelktai gerinti jaunų asmenų gyvenimo kokybę, planuojant tokias projektų veiklas, kurios būtų ne tik priimtinos jaunimui, bet ir tiktų kitoms kaimo gyventojų grupėms.

13.7. Lyčių lygybė ir nediskriminavimas

Principo laikymasis rengiant VPS:

Į VPS rengimo procesą buvo siekiama įtraukti kuo daugiau vietos gyventojų ir organizacijų atstovų, neišskiriant gyventojų pagal lytį, amžių, įsitikinimus ir pan. Rengiant VPS, buvo atliktos šios veiklos, kurių metu buvo laikomasi lyčių lygybės ir nediskriminavimo principo:

- Atlikta anketinė vietos gyventojų apklausa. Tyrime dalyvavo skirtingos lyties, įvairių amžiaus grupių, skirtingą išsilavinimą, užsiėmimą ir socialinį statusą turintys VVG teritorijos gyventojai.
- Nestruktūruoto fokus grupių interviu metodas buvo panaudotas VVG darbo grupės susitikimuose su įvairiomis gyventojų grupėmis.
- Susitikimų su vietos gyventojais metu diskutuota apie gyvenamosios vietovės dabartinę situaciją ir poreikius naujuoju laikotarpiu. Į susitikimus buvo kviečiami visi suinteresuoti vietos gyventojai, sudarytos sąlygos išsakyti savo pastebėjimus ir nuomones, siūlyti galimus sprendimus.

Papildomos pastangos buvo skirtos išanalizuoti socialiai pažeidžiamų grupių – vienišų motinų ar tėvų, bedarbių, priklausomybių turinčių asmenų, neįgaliųjų, socialinės rizikos šeimų, daugiavaikių šeimų, vienišų senyvo amžiaus žmonių, jaunų šeimų – situaciją ir poreikius. Vietos gyventojų anketinė apklausa aprėpė vyrus ir moteris, jaunimą ir vyresnio amžiaus gyventojus, taip pat skirtingų profesijų, skirtingo socialinio statuso ir skirtingas pajamas uždirbančius gyventojus.

VVG numatė tokias VPS priemones, kurios stiprins socialinę sanglaudą ir sprendamos kaimo gyventojų daugumai aktualius dalykus užtikrins veiksmingą socialinės atskirties ir skurdo mažinimą bei vietos jaunimo (įskaitant ir jaunas šeimas) integraciją į vietos bendruomenę. Visos VPS priemonės yra nukreiptos socialinės atskirties problemoms spręsti ir diskriminacijos apraiškoms mažinti.

Jaunimo reikalų sprendimai neperžengia pozityvios diskriminacijos ribų, nes jaunimo socializacija ir įgalinimas siejamas su vietos bendruomenės organizavimu ir socialinės atskirties mažinimu.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

- Administracijos darbuotojai bus atrenkami išimtinai tik pagal jiems taikomus kvalifikacijos reikalavimus, todėl tautinė kilmė, religija ar įsitikinimai, negalia, šeiminė padėtis, lytinė orientacija negalės tapti įsidarbinimo VVG administracijoje kliūtimi.
- Organizuojant VVG valdybos darbą, per visą VPS įgyvendinimo laikotarpį bus laikomasi reikalavimo užtikrinti VVG valdyboje deramą įvairaus amžiaus asmenų ir jų lyčių santykį, t. y. ne mažiau kaip 35 proc. VVG tarybos narių bus iki 40 m. amžiaus jų išrinkimo į VVG valdybą dieną, taip pat bus užtikrintas abiejų lyčių atstovų 40:60 santykis. VVG valdybos nariams, kurie bus renkami į VVG valdybą, išrinkimo kliūtimi negalės būti tautinė kilmė, religija ar įsitikinimai, negalia, šeiminė padėtis, lytinė orientacija.
- Kviečiant teikti vietos projektų paraiškas, bus taikoma tinkamumo sąlyga pagrįsti, kad vietos projektas prisideda prie moterų ir vyrų lygių galimybių ir nediskriminavimo skatinimo principo įgyvendinimo ir (arba) neturės neigiamos įtakos šio principo įgyvendinimui.
- Bus tvirtinami tik tie projektai, kurie nepažeis moterų ir vyrų lygių galimybių ir nediskriminavimo skatinimo principo.
- Pristatant VPS įgyvendinimo rezultatus, bus pateikiami gerosios praktikos pavyzdžiai, kuriais buvo prisidedama prie moterų ir vyrų lygių galimybių ir nediskriminavimo skatinimo principo įgyvendinimo. Potencialiems vietos projektų pareiškėjams bus nuolat primenama apie būtinybę imtis veiksmų, kurie prisideda prie minėto principo įtvirtinimo VVG teritorijoje.
- Vykdamas VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo veiklas, potencialūs vietos projektų pareiškėjai bus individualiai konsultuojami moterų ir vyrų lygių galimybių ir nediskriminavimo skatinimo principo įgyvendinimo klausimais. Esant poreikiui, potencialiems pareiškėjams bus teikiama kita metodinė pagalba.

14. VPS viešinimo ir VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo veiksmai

14.1. Informacija apie VPS viešinimą ir derinimą su visuomene VPS rengimo metu

VPS rengimo metu gautos pastabų ir veiksmų, kurių buvo imtasi reaguojant į pastabas, suvestinė pateikta **6 priede**.

14.2. VPS viešinimo ir VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo strategija VPS įgyvendinimo metu

VPS viešinimo strategija parengta atsižvelgiant į ankstesnę VPS įgyvendinimo patirtį, kur efektyviausios gyventojų aktyvumo skatinimo priemonės buvo komunikacija socialiniuose tinkluose; nuotoliniai skelbtų kvietimų pristatymai; komunikacija renginių ir susitikimų metu; TVIC informacijos sklaida apie VVG kvietimus. Naujos VPS įgyvendinimo metu planuojamos naujos priemonės: dalyvauti renginiuose, šventėse, mugėse platesniu mastu ir didesne įsitraukimo apimtimi (jei lygintume su praėjusio laikotarpio dalyvavimu), organizuoti neeilines diskusijas ir forumus, susitikimus, siųsti informacinius naujienlaiškus.

2023–2027 m. VPS viešinimo ir gyventojų aktyvumo skatinimo strategijos **tikslas** – skatinti VVG teritorijos gyventojus aktyviai dalyvauti įgyvendinant VPS, siekiant geresnės gyvenimo kokybės kaimo vietovėse.

Strategijos **uždaviniai**:

- informuoti potencialius pareiškėjus bei naudos gavėjus apie galimybes dalyvauti įgyvendinant VPS;

- konsultuoti potencialius pareiškėjus, vietos projektų vykdytojus, naudos gavėjus rengiant ir įgyvendinant projektus;
- informuoti apie vietos projektų atrankos rezultatus;
- vykdyti įgyvendinamų vietos projektų sklaidą.

Strategijos **tikslinės grupės**: 1) VVG teritorijos gyventojai, organizacijos, įstaigos ir verslo subjektai; 2) VVG teritorijos svečiai, turistai.

Viešinimo kanalai:

- VVG interneto svetainė www.moletuvvg.lt
- Facebook paskyra <https://www.facebook.com/moletuvvg>
- VVG teritorijoje veikiančių organizacijų, įstaigų, verslo subjektų interneto svetainės, socialiniai tinklai (pvz., TVIC)
- Vietinė spauda ir portalai
- Susitikimai, diskusijos, forumai su tikslinėmis grupėmis
- Įvairūs vietos renginiai
- Projektų lankymai
- Viešinimo plakatai
- Naujienlaiškiai

Potencialiems pareiškėjams bei projektų vykdytojams bus reguliariai vykdomos šios viešinimo veiklos:

1. Informavimas apie VPS įgyvendinamas priemones ir planuojamus kvietimus.
2. Konsultavimas ir (ar) mokymai dėl vietos projektų rengimo ir jų įgyvendinimo.
3. Vykdomas įgyvendinamos VPS vietos projektų viešinimas ir informacijos sklaida.

Viešinimo priemonės ir jų taikymo reguliarumas bus pasirenkamas atsižvelgiant į viešinimo tikslą, tikslinę grupę (bus vertinama, kam labiausia aktuali informacija, pvz., jaunimo organizacijoms, gyventojams, bendruomenėms ir pan.), kuriai skirta informacija. Pasirinktos priemonės užtikrins gyventojų aktyvumą, jos parinktos atsižvelgiant į ankstesnės VPS įgyvendinimo patirtį.

15. VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo sistema

15.1. VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo sistemos apibūdinimas

Užtikrinant VPS įgyvendinimą, sukurta jos įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus sistema leis nuolat stebėti ir periodiškai vertinti VPS įgyvendinimo pažangą. VPS įgyvendinimo stebėseną yra visuma reguliarių ir sistemingų veiksmų, kuriuos atliekant vykdomas kokybinių ir kiekybinių duomenų apie VPS įgyvendinimo pažangą rinkimas apibendrinimas ir teikimas atitinkamoms institucijoms. VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos sistema yra skirta VVG nariams, VVG valdymo organams ir VVG administracijos darbuotojams, atsakingiems už VPS įgyvendinimo administravimą.

1. **VVG subjektų vaidmuo VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus sistemoje.** Svarbiausias vaidmuo, užtikrinant VPS įgyvendinimo valdymą ir stebėseną, tenka VVG valdybai, kuri pagal jai visuotinio VVG narių susirinkimo suteiktą kompetenciją svarsto ir tvirtina VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos tvarką, jos pakeitimus ir VPS įgyvendinimo ataskaitą bei VPS pakeitimus. VPS administravimo vadovas, administratorius, VPS finansininkas ir kiti darbuotojai, susiję su VPS administravimu, vykdys nuolatinį VPS įgyvendinimo valdymą ir stebėseną pagal funkcijas, aprašytas VPS 15.2 p.

2. **Informacijos apie VPS įgyvendinimo eigą teikimo tvarka.** Už informacijos, reikalingos VPS įgyvendinimui užtikrinti ir stebėsenai atlikti bei ataskaitai parengti, rinkimo, sisteminimo ir analizės bei papildomų tyrimų, susijusių su VPS įgyvendinimu, organizavimą bus atsakingas VPS administravimo vadovas, o už reikalingos informacijos surinkimą – VPS administratorius, finansininkas, viešųjų ryšių specialistas. Informacija apie VPS įgyvendinimo pažangą ir susidariusias VPS įgyvendinimo problemas bus gaunama iš vietos projektų įgyvendinimo ataskaitų, VVG administracijos darbuotojų vizitų (patikrų) į vietos projektų įgyvendinimo vietas ataskaitų, atliktų tyrimų ataskaitų ar galimybių studijų, susijusių su VPS įgyvendinimu, ir kitų informacijos šaltinių. VVG administracija pagal šiuos duomenis rengia ataskaitas. VPS įgyvendinimo metinė ataskaita rengiama pagal Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu, administravimo taisyklių nustatytą formą ir reikalavimus. VPS įgyvendinimo metinė ataskaita pateikiama VVG valdybai ne vėliau kaip per 1 mėnesį pasibaigus ataskaitiniams metams. Po to ataskaita bus pristatoma VVG narių visuotiniam susirinkimui, kuris VPS įgyvendinimo ataskaitą svarstys viešai. Ataskaita taip pat bus viešai skelbiama VVG interneto svetainėje.
3. **Atskaitomybės tarp atskirų VVG subjektų, dalyvaujančių įgyvendinant VPS, sistema.** Pagal VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus tvarkos aprašą, visi VVG darbuotojai, susiję su VPS administravimu, bus tiesiogiai pavaldūs ir atskaitingi VPS administravimo vadovui. VPS administravimo vadovas už savo veiklą bus tiesiogiai atskaitingas VVG valdybai. VVG administracijos veiklą kontroliuos VVG pirmininkas. VVG valdyba kartu su VVG pirmininku už savo veiklą atsiskaito prieš visuotinį VVG narių susirinkimą, kaip aukščiausią VVG valdymo organą. Detalesnė atskaitomybė (pavaldumas) tarp atskirų VVG subjektų, dalyvaujančių įgyvendinant VPS, bus aprašyta VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos tvarkoje, kuri tvirtinama VVG valdybos sprendimu.
4. **Atsakomybės sistema, taikoma įgyvendinant VPS.** Pastebėjus ar nustačius VVG administracijos darbuotojų piktnaudžiavimo (neteisėto veikimo arba neveikimo) atvejį, VVG valdyba priima sprendimus dėl šių darbuotojų atsakomybės arba laikino nušalinimo nuo pareigų. Nustačius ar įtarus dėl teisės aktų pažeidimų, VVG pirmininkas kreipiasi į kompetentingas institucijas (ŽŪM, NMA, Viešųjų pirkimų tarnybą, Specialiųjų tyrimų tarnybą ir kt.) dėl tyrimų pradėjimo ir atsakomybės nustatymo VVG administracijos darbuotojams. Dėl VVG valdybos narių veiksmų (neteisėto veikimo arba neveikimo) sprendimus priima VVG narių visuotinis susirinkimas. Iškilus tam tikriems VPS įgyvendinimo sunkumams (pvz., atsilikimas nuo VPS įgyvendinimo plano), VVG valdybos sprendimu gali būti rengiama ir jai teikiama svarstyti tarpinė, t. y. pirmojo pusmečio, VPS įgyvendinimo ataskaita.

Esant poreikiui arba iškilus sunkumams įgyvendinant VPS, VVG valdybos sprendimu gali būti pasitelkiami ekspertai ar VVG nariai, kuruosiantys sritis, kuriose susiduriama su sunkumais įgyvendinant vietos projektus ir siekiant VPS tikslų.

15.2. VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo funkcijos pagal subjektus

15.2.1.	VVG nariai	<ul style="list-style-type: none"> • tvirtina parengtą VPS; • vertina ir tvirtina kasmetinę VPS įgyvendinimo stebėsenos ataskaitą; • vykdo VVG darbo skaidrumo, viešumo, tinkamo finansų panaudojimo užtikrinimą ir priežiūrą; • tvirtina VPS pakeitimus, kai keitimu kuriamos naujos arba naikinamos patvirtintos VPS priemonės.; • įgyvendina kitas steigimo dokumentuose nustatytas pareigas.
15.2.2.	VVG kolegialaus valdymo organo nariai	<ul style="list-style-type: none"> • vadovauja VVG veiklai laikotarpiuose tarp visuotinių narių susirinkimų; • tvirtina techninius ir kitus VPS keitimus, išskyrus atvejus, kai VPS keitimu kuriamos naujos arba naikinamos patvirtintos VPS priemonės. • priima sprendimus dėl dalyvavimo kitų fondų ar programų projektinėje veikloje; • priima ir atleidžia VPS administracijos vadovą, finansininką, administratorių, viešųjų ryšių specialistą; • tvirtina kvietimų teikti vietos projektus dokumentus; • priima sprendimus dėl vietos projektų finansavimo; • priima sprendimus dėl dalyvavimo VVG tinklo veikloje; priima sprendimus dėl tarptautinio ir teritorinio bendradarbiavimo projektų; • atlieka projektų lankymą vykdymo vietose ir rekomendacinio pobūdžio vertinimą (bent vieną kartą per projekto priežiūros laikotarpį); • įgyvendina kitas steigimo dokumentuose nustatytas pareigas.
15.2.3.	VPS administravimo vadovas	<ul style="list-style-type: none"> • atlieka VPS įgyvendinimo stebėseną ir teikia kasmetines ataskaitas visuotiniam narių susirinkimui; • rengia ir teikia VVG valdymo organui tvirtinti planuojamų kvietimų dokumentų projektus; • vykdo pateiktų vietos projektų vertinimo organizavimą ir priežiūrą; • kviečia VVG narius į visuotinius ir valdybos posėdžius, rengia posėdžių protokolus; organizuoja vietos projektų atrankos posėdžius; • atstovauja VVG interesus nacionalinių ir tarptautinių tinklų veikloje; • dalyvauja „LEADER“ metodo įgyvendinimo darbo grupių ir priežiūros komitetų veikloje; • konsultuoja pareiškėjus ir vietos projektų vykdytojus projektų idėjos atitikimo ir finansų valdymo klausimais.
15.2.4.	VPS finansininkas ir (arba) buhalteris	<ul style="list-style-type: none"> • vykdo VVG apskaitos politiką; • organizuoja finansinę ir buhalterinę apskaitą ir kontroliuoja, kad ataskaitiniai duomenys būtų teisingi ir laiku pateikti kontroliuojančiosioms įstaigoms; • rengia VVG finansinius dokumentus ir vykdo jų registravimą bei archyvavimą;

		<ul style="list-style-type: none"> • pildo VPS mokėjimo prašymus ir kartu su papildomais dokumentais pateikia juos Nacionalinei mokėjimo agentūrai.
15.2.5.	VPS administratorius (-iai)	<ul style="list-style-type: none"> • rengia VVG veiklos dokumentus ir vykdo jų registravimą bei archyvavimą; • rengia VVG viešųjų pirkimų dokumentus ir atlieka pirkimus; • atlieka vietos projektų bylų formavimą (vedimą); • pildo VPS įgyvendinimo ataskaitas ir kartu su papildomais dokumentais pateikia juos Nacionalinei mokėjimo agentūrai; • vykdo pateiktų vietos projektų registravimą ir vertinimą; • konsultuoja projektų vykdytojus viešųjų pirkimų, vietos projektų rengimo ir įgyvendinimo, savanoriškų darbų atlikimo, sutarčių vykdymo klausimais; • konsultuoja projekto vykdytojus ataskaitų ir papildomų dokumentų teikimo klausimais projekto įgyvendinimo ir priežiūros laikotarpiu; • konsultuoja vietos projektų vykdytojus dėl mokėjimų prašymų rengimo ir pateikimo; • konsultuoja pareiškėjus ir vietos projektų vykdytojus projektų paraiškų pildymo, projektų įgyvendinimo, finansų valdymo klausimais; • pagal poreikį atlieka įgyvendinamų ir/ar kontrolės metu vietos projektų patikras.
15.2.6.	VPS viešųjų ryšių specialistas (-ai)	<ul style="list-style-type: none"> • vykdo nuolatinį VVG teritorijos gyventojų, organizacijų, verslo subjektų informavimą apie parengtą VPS, jos tikslus, prioritetus bei priemones ir organizuoja susitikimus su potencialiais projektų vykdytojais; • vykdo VVG teritorijos gyventojų, organizacijų, verslo subjektų konsultavimą projektinių idėjų atitikimo VPS klausimais; • organizuoja potencialių vietos projektų vykdytojų mokymą paraiškų pildymo, mokėjimo prašymų ir ataskaitų pildymo ir su jais susijusių papildomų dokumentų rengimo klausimais; • vykdo viešųjų ryšių kampanijas, bendrauja su vietos žiniasklaida, rengia straipsnius; organizuoja mokymus VVG nariams ir potencialiems projektų vykdytojams; • koordinuoja bendradarbiavimo projektus, jų vykdomas veiklas; • administruoja VVG internetinę svetainę, socialinius tinklus.

IV dalis: VPS priedai

Priedas	Priedo pavadinimas
1 priedas	VVG narių sąrašas
2 priedas	VVG kolegialaus valdymo organo narių sąrašas
3 priedas	VVG administracijos darbuotojų pareigybės ir funkcijos
4 priedas	VPS priemonių rezultato rodikliai ir jų reikšmių pagrindimas
5 priedas	VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)
6 priedas	VPS rengimo metu gautų pastabų suvestinė
7 priedas	Gyventojų apklausos ataskaita
8 priedas	Organizacijų apklausos ataskaita
9 priedas	Šaltiniai
10 priedas	Statistinės lentelės
11 priedas	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.
12 priedas	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.
13 priedas	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.
14 priedas	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.
15 priedas	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.

1 priedas. VVG narių sąrašas

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	Papildoma informacija
1	2	3	4	5	6
1.	VO Balninkų bendruomenės centras	Ona Jurkevičienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Balninkų sen.	
2.	Klubas „Jaunimo brizas“	Andrius Šironas	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Giedraičių sen.	
3.	VO Videniškių bendruomenės centras	Kristina Pumputienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Videniškių sen.	
4.	VO Verbiškių bendruomenės centras	Janina Leišienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Verbiškių sen.	
5.	VO Dubingių bendruomenės centras	Violeta Navickienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Dubingių sen.	
6.	Molėtų krašto žmonių su negalia sąjunga	Robertas Pikčiūnas	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Molėtų raj.	
7.	VO Alantos bendruomenės centras	Dalia Žygelienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Alantos sen.	
8.	Asociacija Tradicinių amatų centras „Meniškas kaimas“	Jurga Zaikinė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Luokesos sen.	
9.	Molėtų rajono bendruomenių centrų asociacija	Kristina Pumputienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Molėtų raj.	
10.	VO Joniškio bendruomenės centras	Vidas Stepanavičius	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Joniškio sen.	
11.	VšĮ „Arino namai“	Rima Andrukonienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Joniškio sen.	
12.	VšĮ „Bendrystės centras“	Vaida Bacenskaitė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Inturkės sen.	
13.	VšĮ „Sodėla“	Aidas Launikonis	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Alantos sen.	

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	Papildoma informacija
14.	Viešojo istaiga Universalus daugiafunkcis centras „Kaimynystės namai“	Vilija Budrionienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Balninkų sen.	
15.	VšĮ „Miniatiūros“	Birutė Pečiūraitė-Baltuškienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Giedraičių sen.	
16.	VšĮ „Idėjų medis“	Dalia Mikelinskienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Alantos sen.	
17.	Molėtų rajono savivaldybė	Virginija Pusvaškienė, Vilma Bačiulė	Viešojo administravimo (valdžios)	Molėtų raj.	
18.	Virgilijus Šironas		Verslo (privatūs ekonominiai interesai)	Giedraičių sen.	
19.	Ina Jamantienė		Verslo (privatūs ekonominiai interesai)	Joniškio sen.	
20.	Molėtų krašto verslininkų asociacija	Vytis Štelbys, Raimonda Meiduvienė	Verslo (privatūs ekonominiai interesai)	Molėtų raj.	
21.	R. Rabcevičiaus II „Prie Arino“	Robertas Rabcevičius	Verslo (privatūs ekonominiai interesai)	Joniškio raj.	
22.	Molėtų r. ekologinių ūkių bendruomenė „Gojelis“	Vida Šeikienė	Verslo (privatūs ekonominiai interesai)	Molėtų raj.	
23.	Molėtų rajono ūkininkų sąjunga	Darius Pumputis	Verslo (privatūs ekonominiai interesai)	Molėtų raj.	
24.	Edvinas Petkevičius		Verslo (privatūs ekonominiai interesai)	Dubingių sen.	
25.	Mb Važiuojam Molėtuose	Viktorija Liubertienė	Verslo (privatūs ekonominiai interesai)	Alantos sen.	
26.	Mb Norom	Algirdas Šaumanas	Verslo (privatūs ekonominiai interesai)	Suginčių sen.	
27.	MB Susitikime veikti	Kristina Šimukonienė	Verslo (privatūs ekonominiai interesai)	Dubingių sen.	

2 priedas. VVG kolegialaus valdymo organo (KVO) narių sąrašas

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	KVO narys nuo	Papildoma informacija
1	2	3	4	5	6	7
1.	R.Rabcevičiaus II „Prie Arino“	Robertas Rabcevičius	Verslo (privatūs ekonominiai interesai)		2022-02-17	
2.	MB Važiuojam Molėtuose	Viktorija Liubertienė	Verslo (privatūs ekonominiai interesai)		2023-03-20	
3.	Molėtų rajono ūkininkų sąjunga	Darius Pumputis	Verslo (privatūs ekonominiai interesai)		2022-02-17	
4.	Molėtų krašto verslininkų asociacija	Vytis Štelbys	Verslo (privatūs ekonominiai interesai)		2022-02-17	
5.	Molėtų krašto žmonių su negalia Sąjunga	Robertas Pikčiūnas	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)		2023-03-20	
6.	Visuomeninės organizacija „Alantos bendruomenės centras“	Dalia Žygelienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)		2022-02-17	
7.	Asociacija Tradicinių amatų centras “Meniškas kaimas”	Jurga Zaikinė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)		2023-04-26	
8.	Molėtų rajono bendruomenių centrų asociacija	Kristina Pumputienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)		2022-02-17	
9.	Jaunimo klubas „Brizas“	Andrius Šironas	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)		2022-02-17	
10.	Molėtų rajono savivaldybė	Vilma Bačiulė	Viešojo administravimo (valdžios)		2022-02-17	
11.	Molėtų rajono savivaldybė	Virginija Pusvaškiene	Viešojo administravimo (valdžios)		2022-02-17	

3 priedas. VVG administracijos darbuotojai

Eil. Nr.	Pareigybė	Reikalavimai išsilavinimui ir kvalifikacijai	Funkcijos	Darbuotojo vardas ir pavardė
1	2	3	4	5
1.	VPS administravimo vadovas	VPS administravimo vadovui – turėti aukštąjį išsilavinimą ir ne mažesnę nei 3 m. darbo patirtį projektų valdymo srityje arba turėti ne mažesnę negu 5 m. darbo patirtį VPS administravimo ir įgyvendinimo srityje. VPS administravimo vadovo pareigų negali eiti asmuo, tuo pat metu esantis VVG kolegialaus valdymo organo nariu; Neturėti iškeltos bylos dėl bankroto ir (arba) nebūti likviduojama, pertvarkoma, reorganizuojama arba restruktūrizuojama (išskyrus atvejus, kai pertvarka, reorganizacija arba restruktūrizacija suderinta su Ministerija). Dalyvauti VVG tinklo veikloje. Atitiktį pareiškėjo bendrosioms ir specialiosioms tinkamumo sąlygoms VVG turi užtikrinti viso VPS įgyvendinimo laikotarpio metu.	<ul style="list-style-type: none"> • atlieka VPS įgyvendinimo stebėseną ir teikia kasmetines ataskaitas visuotiniam narių susirinkimui; • rengia ir teikia VVG valdymo organui tvirtinti planuojamų kvietimų dokumentų projektus; • vykdo pateiktų vietos projektų vertinimo organizavimą ir priežiūrą; • kviečia VVG narius į visuotinius ir valdybos posėdžius, rengia posėdžių protokolus; • organizuoja vietos projektų atrankos posėdžius; • atstovauja VVG interesus nacionalinių ir tarptautinių tinklų veikloje; • dalyvauja „LEADER“ metodo įgyvendinimo darbo grupių ir priežiūros komitetų veikloje; konsultuoja pareiškėjus ir vietos projektų vykdytojus projektų idėjos atitikimo ir finansų valdymo klausimais.	Dalia Mikelinienė (1 etatas)
2.	VPS finansininkas ir (arba) buhalteris	<i>Bus perkama paslauga</i> VPS finansinės apskaitos specialistui – turėti aukštąjį išsilavinimą ir ne mažesnę nei 2 m. darbo patirtį finansinės apskaitos tvarkymo ir (arba) finansų valdymo srityje arba turėti ne mažesnę negu 5 m. darbo patirtį finansinės	<ul style="list-style-type: none"> • vykdo VVG apskaitos politiką; • organizuoja finansinę ir buhalterinę apskaitą ir kontroliuoja, kad ataskaitiniai duomenys būtų teisingi ir laiku pateikti kontroliuojančiosioms įstaigoms; • rengia VVG finansinius dokumentus ir vykdo jų registravimą bei archyvavimą; 	MB „Sėkmės balansas“

Eil. Nr.	Pareigybė	Reikalavimai išsilavinimui ir kvalifikacijai	Funkcijos	Darbuotojo vardas ir pavardė
1	2	3	4	5
		apskaitos tvarkymo ir (arba) finansų valdymo srityje (šis reikalavimas taikomas, jeigu VPS finansų valdymui pasitelkiamas finansines paslaugas teikiantis juridinis ar fizinis asmuo).	<ul style="list-style-type: none"> pildo VPS mokėjimo prašymus ir kartu su papildomais dokumentais pateikia juos Nacionalinei mokėjimo agentūrai. 	
3.	VPS administratorius	<p>VPS administratoriui – turėti aukštąjį išsilavinimą arba ne mažesnę negu 2 m. darbo ir (arba) savanoriško darbo patirtį projektų valdymo arba VPS administravimo ir įgyvendinimo srityje. Neturėti iškeltos bylos dėl bankroto ir (arba) nebūti likviduojama, pertvarkoma, reorganizuojama arba restruktūrizuojama (išskyrus atvejus, kai pertvarka, reorganizacija arba restruktūrizacija suderinta su Ministerija).</p> <p>Dalyvauti VVG tinklo veikloje. Atitiktį pareiškėjo bendrosioms ir specialiosioms tinkamumo sąlygoms VVG turi užtikrinti viso VPS įgyvendinimo laikotarpio metu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> rengia VVG veiklos dokumentus ir vykdo jų registravimą bei archyvavimą; rengia VVG viešųjų pirkimų dokumentus ir atlieka pirkimus; atlieka vietos projektų bylų formavimą (vedimą); pildo VPS įgyvendinimo ataskaitas ir kartu su papildomais dokumentais pateikia juos Nacionalinei mokėjimo agentūrai; vykdo pateiktų vietos projektų registravimą ir vertinimą; konsultuoja projektų vykdytojus viešųjų pirkimų, vietos projektų rengimo ir įgyvendinimo, savanoriškų darbų atlikimo, sutarčių vykdymo klausimais; konsultuoja projekto vykdytojus ataskaitų ir papildomų dokumentų teikimo klausimais projekto įgyvendinimo ir priežiūros laikotarpiu; konsultuoja vietos projektų vykdytojus dėl mokėjimų prašymų rengimo ir pateikimo; konsultuoja pareiškėjus ir vietos projektų vykdytojus projektų paraiškų pildymo, 	Aušra Ratkytė (1 etatas), Živilė Žalienė (0,5 etato)

Eil. Nr.	Pareigybė	Reikalavimai išsilavinimui ir kvalifikacijai	Funkcijos	Darbuotojo vardas ir pavardė
1	2	3	4	5
			<p>projektų įgyvendinimo, finansų valdymo klausimais;</p> <p>pagal poreikį atlieka įgyvendinamų ir/ar kontrolės metu vietos projektų patikras.</p>	
4.	VPS viešųjų ryšių specialistas	<p>Viešųjų ryšių specialistui (VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatintojui) – turėti aukštąjį išsilavinimą, taip pat turėti žinių LEADER metodo įgyvendinimo ir kitose kaimo plėtros politikos srityse arba turėti ne mažesnę negu 1 m. darbo patirtį VPS administravimo ir įgyvendinimo srityje. Neturėti iškeltos bylos dėl bankroto ir (arba) nebūti likviduojama, pertvarkoma, reorganizuojama arba restruktūrizuojama (išskyrus atvejus, kai pertvarka, reorganizacija arba restruktūrizacija suderinta su Ministerija).</p> <p>Dalyvauti VVG tinklo veikloje. Atitiktį pareiškėjo bendrosioms ir specialiosioms tinkamumo sąlygoms VVG turi užtikrinti viso VPS įgyvendinimo laikotarpio metu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • vykdo nuolatinį VVG teritorijos gyventojų, organizacijų, verslo subjektų informavimą apie parengtą VPS, jos tikslus, prioritetus bei priemones ir organizuoja susitikimus su potencialiais projektų vykdytojais; • vykdo VVG teritorijos gyventojų, organizacijų, verslo subjektų konsultavimą projektinių idėjų atitikimo VPS klausimais; • organizuoja potencialių vietos projektų vykdytojų mokymą paraiškų pildymo, mokėjimo prašymų ir ataskaitų pildymo ir su jais susijusių papildomų dokumentų rengimo klausimais; • vykdo viešųjų ryšių kampanijas, bendrauja su vietos žiniasklaida, rengia straipsnius; • organizuoja mokymus VVG nariams ir potencialiems projektų vykdytojams; • koordinuoja bendradarbiavimo projektus, jų vykdomas veiklas; <p>administruoja VVG internetinę svetainę, socialinius tinklus.</p>	Živilė Žalienė (0,5 etato)

4 priedas. VPS priemonių rezultato rodikliai ir jų reikšmių pagrindimas

1. VPS priemonių rezultato rodikliai (ES bendrieji):

Žr. VPS II dalies (Excel) 11.1 lapą (1 lentelė).

2. VPS rodikliai (produkto, rezultato) VPS priemonių lygiu:

Netaikoma

Taikoma

Jei taikoma, žr. VPS II dalies (Excel) 11.1 lapą (3 lentelė).

3. VPS priemonių rezultato rodiklių reikšmių pagrindimas:

Žr. VPS II dalies (Excel) 12 lapą.

4. Įgyvendinant VPS planuojamų sukurti darbo vietų paskirstymas pagal amžių ir lytį:

Netaikoma

Taikoma

Jei taikoma, žr. VPS II dalies (Excel) 13 lapą.

5 priedas. VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)

Eil. Nr.	Strateginis dokumentas	VPS sąsajos pagrindimas
1.	VVG teritorijos savivaldybės plėtros strateginis planas	<p>VPS priemonėmis prisidedama prie Molėtų rajono savivaldybės 2018-2024 m. strateginio plėtros plano, kadangi bus skatinimas tvarios ekonomikos kūrimas, bendradarbiavimas ir įvairių viešųjų ir kitų paslaugų gyventojams kūrimas ir plėtra bei gyventojų bendruomeniškumo stiprinimas.</p> <p>1 Priemonė. Tvarios ekonomikos, skiriant didelį dėmesį turizmo ir socialinėms paslaugoms, kūrimas 2. Priemonė. Aukštesnės pridėtinės vertės ekonomikos skatinimas 3 Priemonė. Bendradarbiavimas tvariai plėtrai 5. Priemonė. Tvarus socialinis verslas</p> <p>1.3 tikslas. Užtikrinta visavertė ir saugi socialinė aplinka <i>1.3.1. Gerinti socialinių paslaugų kokybę ir prieinamumą</i> <i>1.3.2. Mažinti socialinę atskirtį</i></p> <p>2.2. tikslas. Turizmo ir laisvalaikio paslaugų kokybės ir įvairovės skatinimas <i>2.1.1. Skatinti kurti ir kurti naujus darnaus turizmo produktus</i> <i>2.1.2. Populiarinti rajoną kaip žvaigždžių pažinimo, aktyvaus poilsio, draugiško aplinkai ir ekologišką kraštą</i> <i>2.1.3. Kurti rajone aktyvaus laisvalaikio infrastruktūrą, mažinančią sezoniskumą</i></p> <p>2.3. tikslas. Patrauklios verslo ir investicinės aplinkos kūrimas 2.3. Patrauklios verslo ir investicinės aplinkos kūrimas <i>2.3.1. Skatinti viešųjų ir privačių subjektų sinergiją ir verslo plėtros iniciatyvas</i> <i>2.3.2. Kurti rajone verslui bei investicijoms palankią mokestinę ir administracinę pagalbos aplinką</i></p> <p>4. Priemonė. Žemės ūkio skaitmenizavimas 2.1. Žaliosios ekonomikos plėtra rajone <i>2.1.3. Skatinti ekologinį ūkininkavimą, kooperaciją žemės ūkyje bei rūpintis dirbamos žemės kokybe</i></p> <p>6. Priemonė. Kaimo gyventojų aktyvumo, bendradarbiavimo ir bendruomenių gebėjimų stiprinimas 7. Priemonė. Vietovių tvaraus kultūrinio identiteto ir tapatumo stiprinimas 1.2. tikslas. Sveika visuomenė ir efektyvi sveikatos priežiūros sistema <i>1.1.1. Formuoti sveiką visuomenę, propaguoti sveiką gyvenimą ir ekologišką gyvenimo būdą</i></p>

		<p>1.4. Išplėtotą kultūros, sporto, laisvalaikio paslaugų sistema ir sudarytos sąlygos asmens saviraiškai</p> <p><i>1.4.1. Sudaryti sąlygas kokybiškam kultūros ir sporto sektorių viešųjų paslaugų teikimui</i></p> <p>8. Priemonė. Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas (infrastruktūra)</p> <p>1.3 tikslas. Užtikrinta visavertė ir saugi socialinė aplinka</p> <p><i>1.3.1. Gerinti socialinių paslaugų kokybę ir prieinamumą</i></p> <p><i>1.3.2. Mažinti socialinę atskirtį</i></p>
2.	VVG teritorijoje patvirtintas regiono plėtros planas	<p>VPS priemonėmis prisidedama prie 2022–2030 m. Utenos regiono plėtros plano, kadangi bus skatinamas tvarios ekonomikos kūrimas, bendradarbiavimas ir įvairių viešųjų ir kitų paslaugų gyventojams kūrimas ir plėtra bei gyventojų bendruomeniškumo stiprinimas.</p> <p>8. Priemonė. Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas (infrastruktūra)</p> <p><i>1 tikslas. Gerinti socialinių, sveikatos priežiūros, švietimo paslaugų kokybę ir prieinamumą</i></p> <p>1 Priemonė. Tvarios ekonomikos, skiriant didelį dėmesį turizmo ir socialinėms paslaugoms, kūrimas</p> <p>2. Priemonė. Aukštesnės pridėtinės vertės ekonomikos skatinimas</p> <p>3 Priemonė. Bendradarbiavimas tvariai plėtrai</p> <p>4. Priemonė. Žemės ūkio skaitmenizavimas</p> <p>5. Priemonė. Tvarus socialinis verslas</p> <p>7. Priemonė. Vietovių tvaraus kultūrinio identiteto ir tapatumo stiprinimas</p> <p>6. Priemonė. Kaimo gyventojų aktyvumo, bendradarbiavimo ir bendruomenių gebėjimų stiprinimas</p> <p><i>2 tikslas. Gerinti aplinkos kokybę ir skatinti tvarų judumą</i></p> <p><i>3 tikslas. Prisidėti prie investicinės aplinkos patrauklumo ir bendrų turizmo paslaugų vystymo</i></p>
3.	Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)	<p>Sąsajos su Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)</p> <p>VPS numatytos priemonės siejasi su ES BJRS prioritetinio tikslu Padidinti gyventojų gerovę, kadangi priemonėmis bus remiamas įvairių rūšių verslas, kuriama gyventojų ekonominė gerovė bei didinamas užimtumas, skatinamas gyventojų bendruomeniškumas, aktyvumas ir viešųjų paslaugų plėtra.</p>

4.	Viensektorės žuvininkystės VVG VPS (taikoma, kai tokia VPS yra patvirtinta VVG teritorijoje)	Netaikoma
<...>	<...>	

6 priedas. VPS rengimo metu gautų pastabų suvestinė

Eil. Nr.	Pastabos autorius (vardas, pavardė, organizacija), gavimo būdas (žodžiu, raštu, VPS pristatymo, susitikimo metu ar pan.)	Pastabos gavimo data	Pastaba	VVG atsakymas ir veiksmai reaguojant į pastabą
1	2	3	4	5
1.	Marytė Baliūnaitė, Molėtų krašto žmonių su negalia sąjunga	2023-05-04	Strategijos projektas puikus. Labai daug analizės, išsamiai išdėstyti planai, priemonės. Radau 2 netikslumus. 9-ajame puslapyje,, VVG gyventojų skaičius pagal ekonominę veiklą 2021 m." pateikti duomenys iš 9 seniūnijų. Luokesos ir Dubingių seniūnijų nėra. Ar jos visai nedalyvavo tyrime ar tiesiog praleistos? Kaip Luokesos seniūnijos gyventojas tiesiog susidomėjau tuo Antras netikslumas - tai 1 priede VVG narių sąrašė neteisingas mūsų organizacijos pavadinimas. Anksčiau buvome Lietuvos žmonių su negalia Molėtų skyrius. Dabar esame savarankiška asociacija Molėtų krašto žmonių su negalia sąjunga.	Atsižvelgta
2.	Vaida Saugūnienė, Molėtų rajono bendruomenių centrų asociacija	2023-05-16	Prie priemonės „Vietovių tvaraus kultūrinio identiteto ir tapatumo stiprinimas“ atrankos principų įterpti ir pilietiškumą.	Atsižvelgta
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				

7 priedas. Gyventojų apklausos ataskaita

Priedama atskiru priedu.

8 priedas. Organizacijų apklausos ataskaita

Priedama atskiru priedu.

- [1] Valstybės duomenų agentūra
- [2] Molėtų rajono VVG teritorijos vietos plėtros strategija 2014-2020 m.
- [3] Molėtų rajono savivaldybės tinklalapis <https://www.moletai.lt/seniunijos/>
- [4] 2011 ir 2021 m. Gyventojų ir būstų surašymai
- [5] Užimtumo tarnybos Molėtų sk. informacija
- [6] Užimtumo tarnyba, <https://uzt.lt/darbo-rinka/statistiniai-rodikliai/88>
- [7] Socialinės paramos veiksmingumo indeksas, <https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/socialine-statistika/socialines-paramos-veiksmingumo-stebesena-lietuvos-savivaldybese?lang=lt>
- [8] Molėtų rajono savivaldybės 2022 m. socialinių paslaugų priežiūros planas
- [9] <https://2014.esinvesticijos.lt/lt/statistics/paraiskos#f-region>
- [10] Valstybinė mokesčių inspekcija
- [11] Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras
- [12] Molėtų r. vietos veiklos grupės „Keisdamiės keičiame“ pateikta informacija
- [13] Molėtų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2022 m. veiklos ataskaita
- [14] UAB „Molėtų vandenys“ 2021 m. veiklos ataskaita
- [15] Žemės Fondas
- [16] EkoAgros
- [17] Molėtų rajono savivaldybės atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų planas 2021 - 2030 metams

10 priedas. Statistinės lentelės

1.2. skyrius*1.2.1. lentelė. Molėtų r. sav. esančių gyvenamųjų vietovių skaičius*

Teritorija	2011	2021	Pokytis, asm.	Pokytis, %
Kaimo gyvenamoji vietovė	693	640	-53	-8%
1-9 gyventojai	417	421	4	1%
10-49 gyventojai	232	185	-47	-20%
50-99 gyventojai	14	10	-4	-29%
100-199 gyventojai	12	13	1	8%
200-299 gyventojai	11	8	-3	-27%
300-399 gyventojai	4	1	-3	-75%
400-499 gyventojai	2	0	-2	-100%
500-999 gyventojai	1	2	1	100%
1000-1999 gyventojai	0	0	0	n.d.
2000-2999 gyventojai	0	0	0	n.d.
3000-3999 gyventojai	0	0	0	n.d.
4000 ir daugiau gyventojų	0	0	0	n.d.
Miestas	1	1	0	0%

Šaltinis: Gyventojų ir būstų surašymai.

1.4. skyrius*1.4.1. lentelė. Nuolatinių gyventojų skaičius metų pradžioje*

	Nuolatinių gyventojų skaičius metų pradžioje asmenys								
	2023			2014			Pokytis		
	Miestas ir kaimas	Miestas	Kaimas	Miestas ir kaimas	Miestas	Kaimas	Miestas ir kaimas	Miestas	Kaimas
Lietuvos Respublika	2860002	1966067	893935	2943472	1974580	968892	-2,84%	-0,43%	-7,74%
Utenos apskritis	125462	72608	52854	142564	79193	63371	-12,00%	-8,32%	-16,60%
Molėtų r. sav.	16732	5783	10949	19582	6204	13378	-14,55%	-6,79%	-18,16%

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra

1.4.2. Molėtų r. sav. VVG teritorijos gyventojų skaičius pagal lytį

Teritorija	2011				2021				VVG dalis	2011-2021 m. pokytis, %			
	Visi	Vyrai	Moterys	Moterų dalis	Visi	Vyrai	Moterys	Moterų dalis		Visi	Vyrai	Moterys	Moterų dalies pokytis, proc.p.
Lietuvos Respublika	3043429	1402604	1640825	54%	2810761	1304965	1505796	54%	0.4%	-8%	-7%	-8%	-0.3%
Lietuvos Respublika (kaimas)	1012218	489661	522557	52%	894010	433569	460441	52%	1.3%	-12%	-11%	-12%	-0.1%

Utenos apskritis	15200				12758								
	4	70962	81042	53%	1	59732	67849	53%	9.0%	-16%	-16%	-16%	-0.1%
Utenos apskritis (kaimas)	67743	32501	35242	52%	54975	26783	28192	51%	20.8%	-19%	-18%	-20%	-0.7%
Molėtų r. sav.	20700	9885	10815	52%	17222	8240	8982	52%	66.4%	-17%	-17%	-17%	-0.1%
--- (nepriklauso VVG)	0	0	0	n.d.	0	0	0	n.d.	---	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.
Molėtų r. sav. VVG	14266	6882	7384	52%	11440	5594	5846	51%	66.4%	-20%	-19%	-21%	-0.7%
Molėtų r. sav. (kaimas)	14266	6882	7384	52%	11440	5594	5846	51%	66.4%	-20%	-19%	-21%	-0.7%
Alantos sen.	1732	818	914	53%	1419	675	744	52%	12.4%	-18%	-17%	-19%	-0.3%
Balninkų sen.	944	450	494	52%	735	365	370	50%	6.4%	-22%	-19%	-25%	-2.0%
Čiulėnų sen.	1408	687	721	51%	1199	574	625	52%	10.5%	-15%	-16%	-13%	0.9%
Dubingių sen.	939	464	475	51%	733	376	357	49%	6.4%	-22%	-19%	-25%	-1.9%
Giedraičių sen.	2034	1008	1026	50%	1648	817	831	50%	14.4%	-19%	-19%	-19%	0.0%
Inturkės sen.	1337	658	679	51%	1096	554	542	49%	9.6%	-18%	-16%	-20%	-1.3%
Joniškio sen.	1251	598	653	52%	978	468	510	52%	8.5%	-22%	-22%	-22%	-0.1%
Luokesos sen.	1582	729	853	54%	1208	590	618	51%	10.6%	-24%	-19%	-28%	-2.8%
Mindūnų sen.	506	249	257	51%	463	228	235	51%	4.0%	-8%	-8%	-9%	0.0%
Suginčių sen.	1816	886	930	51%	1407	677	730	52%	12.3%	-23%	-24%	-22%	0.7%
Videniškių sen.	717	335	382	53%	554	270	284	51%	4.8%	-23%	-19%	-26%	-2.0%

Šaltinis: Gyventojų ir būstų surašymai.

1.4.3 lentelė. Gimusieji, mirusieji, natūrali gyventojų kaita

	Gimusieji asmenys								
	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Lietuvos Respublika	21957	23330	25144	27393	28149	28696	30623	31475	30369
Utenos apskritis	709	744	860	932	985	985	1091	1135	1152
Molėtų r. sav.	92	83	108	120	128	126	129	160	143
	Mirusieji, asm.								
	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Lietuvos Respublika	40325	47746	43547	38281	39574	40142	41106	41776	40252
Utenos apskritis	2439	2840	2569	2446	2449	2512	2547	2521	2494
Molėtų r. sav.	332	386	384	292	396	368	386	343	371
	Natūrali gyventojų kaita								
	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Lietuvos Respublika	-18368	-24416	-18403	-10888	-11425	-11446	-10483	-10301	-9883
Utenos apskritis	-1730	-2096	-1709	-1514	-1464	-1527	-1456	-1386	-1342
Molėtų r. sav.	-240	-303	-276	-172	-268	-242	-257	-183	-228

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra

1.4.4 lentelė. Gyventojų tankis

	Lietuvos Respublika	Utenos apskritis	Molėtų r. sav.
Gyventojų tankis metų pradžioje viename km ²	2022	43	17,5
	2021	43,1	17,7
	2020	42,8	17,4
	2019	42,8	17,7
	2018	43	18
	2017	43,6	18,6
	2016	44,2	19,1
	2015	44,7	19,5

	2014	45,1	19,8	14,3
--	------	------	------	------

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra

1.4.5 lentelė. Medianinis gyventojų amžius metų pradžioje

		Vyrai ir moterys		
		Lietuvos Respublika	Utenos apskritis	Molėtų r. sav.
Medianinis gyventojų amžius metų pradžioje metai	2022	44	50	48
	2021	44	50	48
	2020	44	50	49
	2019	44	50	49
	2018	43	49	48
	2017	43	49	47
	2016	43	48	47
	2015	42	47	46
	2014	42	47	46

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra

1.4.6 lentelė. Migracija

Teritorija	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Pokytis*
Atvykusieji (Molėtų r. sav.)	408	326	465	395	515	424	413	429	494	21,08%
Imigrantai (Molėtų r. sav.)	63	68	57	44	85	507	140	154	253	301,59%
Išvykusieji (Molėtų r. sav.)	508	414	531	525	620	529	482	435	641	26,18%
Emigrantai (Molėtų r. sav.)	84	153	204	223	132	306	72	141	60	-28,57%
<i>Gyventojų neto migracija</i>										
Neto migracija (Lietuvos Respublika)	-12327	-22403	-30171	-27557	-3292	10794	19993	19653	72372	27062
Neto migracija (Utenos apskritis)	-1052	-1591	-2256	-2315	-1146	-552	229	159	1548	-6976
Neto migracija (Molėtų r. sav.)	-121	-173	-213	-309	-152	-111	-1	7	46	-1027

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra

1.4.7 lentelė. Molėtų r. sav. VVG gyventojų pasiskirstymas pagal amžių 2021 m.

Teritorija	Viso	0-4 m.	5-9 m.	10-14 m.	15-19 m.	20-24 m.	25-29 m.	30-34 m.	35-39 m.	40-44 m.	45-49 m.	50-54 m.	55-59 m.	60-64 m.	65-69 m.	70-74 m.	75-79 m.	80-84 m.	85+ m.
<i>Gyventojų skaičius 2021 m., asmenys</i>																			
Lietuvos Respublika	2810761	132649	142640	141782	129667	143062	169202	195179	187440	180504	194062	206066	218574	209994	159026	132007	110068	86191	72648
Utenos apskritis	127581	4261	4841	5245	5502	6444	7175	7501	6851	7011	8795	10346	11902	11443	8601	6819	5791	4862	4186
Molėtų r. sav.	17222	545	634	691	792	987	1155	1015	898	1015	1279	1498	1436	1273	1037	880	771	674	642
Molėtų r. sav. VVG	11439	371	420	447	492	664	822	710	579	658	841	1016	958	792	626	538	508	468	519
<i>Gyventojų skaičius 2011 m., asmenys</i>																			

Lietuvos Respublika	3043429	148418	136942	167852	213394	217962	193362	186317	203781	218409	231517	231802	184616	163131	148603	144300	118684	83120	51219
Utenos apskritis	152004	5562	5885	7828	10485	9775	7855	7403	9232	11013	12824	12825	10246	8757	8274	8479	7077	5146	3338
Molėtų r. sav.	20700	714	807	1137	1574	1280	1001	1031	1338	1552	1558	1433	1274	1184	1198	1237	1054	795	533
Molėtų r. sav. (Kaimas)	14266	445	511	732	1077	877	636	612	888	1039	1083	966	839	782	862	945	861	666	445
<i>Gyventojų pokytis per 2011-2021 m., %</i>																			
Lietuvos Respublika	-7.6	10.6	4.2	-15.5	-39.2	-34.4	-12.5	4.8	-8.0	-17.4	-16.2	-11.1	18.4	28.7	7.0	-8.5	-7.3	3.7	41.8
Utenos apskritis	-16.1	23.4	17.7	-33.0	-47.5	-34.1	-8.7	1.3	-25.8	-36.3	-31.4	-19.3	16.2	30.7	4.0	-19.6	-18.2	-5.5	25.4
Molėtų r. sav.	-16.8	23.7	21.4	-39.2	-49.7	-22.9	15.4	-1.6	-32.9	-34.6	-17.9	4.5	12.7	7.5	-13.4	-28.9	-26.9	-15.2	20.5
Molėtų r. sav. (Kaimas)	-19.8	16.6	17.8	-38.9	-54.3	-24.3	29.2	16.0	-34.8	-36.7	-22.3	5.2	14.2	1.3	-27.4	-43.1	-41.0	-29.7	16.6
<i>Gyventojų dalis nuo visų teritorijos gyventojų, %</i>																			
Lietuvos Respublika	100	4.7	5.1	5.0	4.6	5.1	6.0	6.9	6.7	6.4	6.9	7.3	7.8	7.5	5.7	4.7	3.9	3.1	2.6
Utenos apskritis	100	3.3	3.8	4.1	4.3	5.1	5.6	5.9	5.4	5.5	6.9	8.1	9.3	9.0	6.7	5.3	4.5	3.8	3.3
Molėtų r. sav.	100	3.2	3.7	4.0	4.6	5.7	6.7	5.9	5.2	5.9	7.4	8.7	8.3	7.4	6.0	5.1	4.5	3.9	3.7
Molėtų r. sav. VVG	100	3.2	3.7	3.9	4.3	5.8	7.2	6.2	5.1	5.8	7.4	8.9	8.4	6.9	5.5	4.7	4.4	4.1	4.5

Šaltinis: 2021 m. gyventojų ir būstų surašymas.

1.4.8 lentelė. Molėtų r. sav. VVG gyventojų skaičius (asmens) pagal tautybę 2021 m.

Teritorija	Lietuviai	Kitos tautybės						Nenurodyta	Ne lietuvių tautybės gyventojų dalis
		Iš viso	Lenkai	Rusai	Baltarusiai	Ukrainiečiai	Kitos		
Lietuvos Respublika	2378118	383010	183421	141122	28183	14168	16116	49633	16.1%
Utenos apskritis	101112	24231	5096	14583	2363	1278	911	2234	24.0%
Molėtų r. sav.	15522	1466	1033	349	36	14	34	222	9.4%
--- (nepriklauso VVG)	0	0	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.
Molėtų r. sav. VVG	10088	1337	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	17	13.3%
Alantos sen.	1362	57	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	0	4.2%
Balninkų sen.	694	41	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	0	5.9%
Čiulėnų sen.	1136	63	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	0	5.5%
Dubingių sen.	531	204	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	0	38.4%
Giedraičių sen.	1444	187	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	17	13.0%
Inturkės sen.	915	181	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	0	19.8%
Joniškio sen.	527	451	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	0	85.6%
Luokesos sen.	1135	73	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	0	6.4%
Mindūnų sen.	435	28	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	0	6.4%
Suginčių sen.	1365	42	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	0	3.1%
Videniškių sen.	544	10	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	0	1.8%

Šaltinis: 2021 m. gyventojų ir būstų surašymas.

1.4.9 lentelė. Molėtų r. sav. gyventojų pasiskirstymas pagal išsilavinimą

Teritorija	Aukštasis	Aukštesnysis*	Vidurinis	Pagrindinis	Pradinis	Neturintis pradinio**
<i>2021 m., asm.</i>						
Lietuvos Respublika	684846	398692	805167	337958	265051	43758
Utenos apskritis	24906	23443	38141	18037	12066	1888
Molėtų r. sav.	3076	2929	5180	2753	1868	232
Molėtų r. sav. (Kaimas)	1787	1774	3534	1992	1384	167
<i>2011 m., asm.</i>						
Lietuvos Respublika	585841	466686	843225	404418	411892	45790
Utenos apskritis	22284	28179	40542	23686	23231	2635
Molėtų r. sav.	2486	3498	5217	3671	3843	464

Molėtų r. sav. (Kaimas)	1401	2204	3609	2716	3007	373
<i>Pokytis, %</i>						
Lietuvos Respublika	16.9%	-14.6%	-4.5%	-16.4%	-35.7%	-4.4%
Utenos apskritis	11.8%	-16.8%	-5.9%	-23.8%	-48.1%	-28.3%
Molėtų r. sav.	23.7%	-16.3%	-0.7%	-25.0%	-51.4%	-50.0%
Molėtų r. sav. (Kaimas)	27.6%	-19.5%	-2.1%	-26.7%	-54.0%	-55.2%
<i>Dalis nuo visų gyv. 2021 m., %</i>						
Lietuvos Respublika	27.0%	15.7%	31.8%	13.3%	10.5%	1.7%
Utenos apskritis	21.0%	19.8%	32.2%	15.2%	10.2%	1.6%
Molėtų r. sav.	19.2%	18.3%	32.3%	17.2%	11.6%	1.4%
Molėtų r. sav. (Kaimas)	16.8%	16.7%	33.2%	18.7%	13.0%	1.6%

* Aukštesnysis (įskaitant specialųjį vidurinį).

** Neturintys pradinio - Nebaigta pradinė mokykla, nelankyta mokykla, neraštingi.

Šaltinis: Gyventojų ir būstų surašymai.

1.4.10. Molėtų r. sav. VVG teritorijos gyventojų skaičius (asmenys) pagal išsilavinimą seniūnijose 2021 m.

Teritorija	Aukštasis	Aukštesnysis	Vidurinis	Pagrindinis	Pradinis	Neturintys pradinio
<i>Gyventojų skaičius</i>						
Molėtų r. sav. VVG	1787	1775	3537	1993	1388	176
Alantos sen.	250	248	386	227	186	19
Balninkų sen.	110	153	210	123	88	9
Čiulėnų sen.	189	223	346	201	131	15
Dubingių sen.	100	90	237	143	106	14
Giedraičių sen.	240	207	565	320	175	31
Inturkės sen.	142	144	374	203	139	18
Joniškio sen.	130	125	330	189	132	15
Luokesos sen.	245	199	330	185	127	13
Mindūnų sen.	103	65	140	63	52	9
Suginčių sen.	209	236	430	245	172	24
Videniškių sen.	69	85	189	94	80	9
<i>Gyventojų struktūra, %</i>						
Molėtų r. sav. VVG	16.8	16.7	33.2	18.7	13.0	1.7
Alantos sen.	19.0	18.8	29.3	17.2	14.1	1.4
Balninkų sen.	15.9	22.1	30.3	17.7	12.7	1.3
Čiulėnų sen.	17.1	20.2	31.3	18.2	11.9	1.4
Dubingių sen.	14.5	13.0	34.3	20.7	15.4	2.0
Giedraičių sen.	15.6	13.5	36.7	20.8	11.4	2.0
Inturkės sen.	13.9	14.1	36.7	19.9	13.6	1.8
Joniškio sen.	14.1	13.6	35.8	20.5	14.3	1.6
Luokesos sen.	22.3	18.1	30.0	16.8	11.6	1.2
Mindūnų sen.	23.8	15.0	32.4	14.6	12.0	2.1
Suginčių sen.	15.9	17.9	32.7	18.6	13.1	1.8
Videniškių sen.	13.1	16.2	35.9	17.9	15.2	1.7

Šaltinis: 2021 m. gyventojų ir būstų surašymas.

1.4.11 lentelė. Molėtų r. sav. gyventojų pasiskirstymas pagal ekonominį aktyvumą 2021 m.

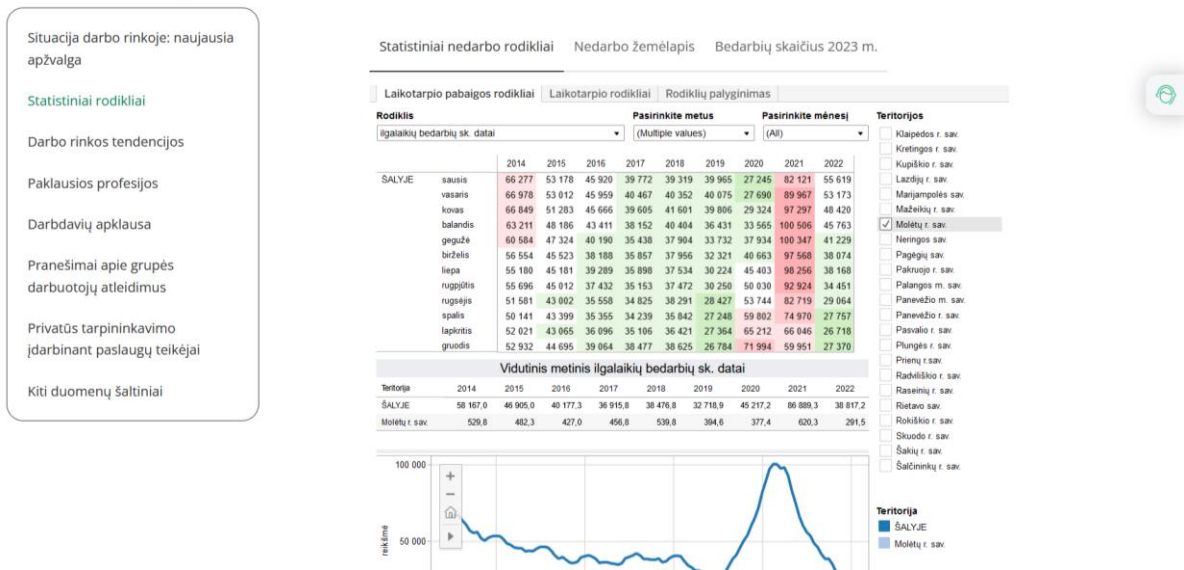
Teritorija	Darbo jėga	Užimti gyventojai	Bedarbiai	Neaktyvūs gyventojai
<i>2021 m., asm.</i>				
Lietuvos Respublika	1476804	1265534	211270	916886
Utenos apskritis	65423	53845	11576	47812
Molėtų r. sav.	9067	7453	1618	6284
Molėtų r. sav. (Kaimas)	6023	4819	1206	4177
<i>2011 m., asm.</i>				
Lietuvos Respublika	1467051	1175447	291604	1122989
Utenos apskritis	70477	53389	17088	62245
Molėtų r. sav.	8937	6599	2338	9103

Molėtų r. sav. (Kaimas)	5697	3846	1851	6879
Pokytis, %				
Lietuvos Respublika	0.7%	7.7%	-27.5%	-18.4%
Utenos apskritis	-7.2%	0.9%	-32.3%	-23.2%
Molėtų r. sav.	1.5%	12.9%	-30.8%	-31.0%
Molėtų r. sav. (Kaimas)	5.7%	25.3%	-34.8%	-39.3%
Dalis*, %				
Lietuvos Respublika	61.7%	52.9%	8.8%	38.3%
Utenos apskritis	57.8%	47.6%	10.2%	42.2%
Molėtų r. sav.	59.1%	48.6%	10.5%	40.9%
Molėtų r. sav. (Kaimas)	59.0%	47.2%	11.8%	41.0%

* Dalis nuo visų teritorijos gyventojų 2021 m.

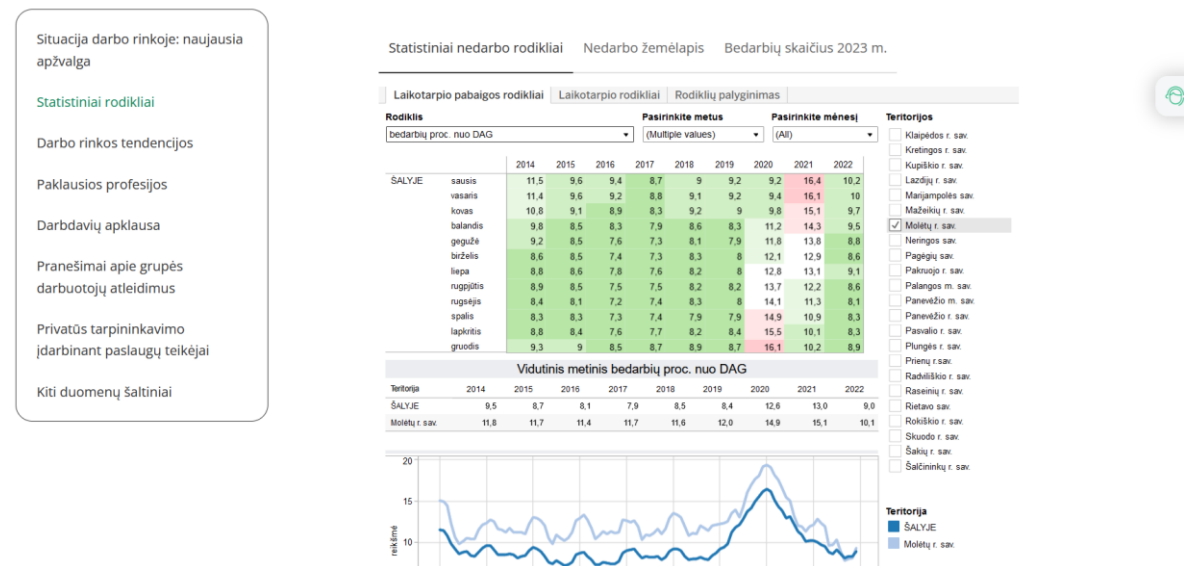
Šaltinis: Gyventojų ir būstų surašymai.

1.4.12 pav. Vidutinis metinis ilgalaikių bedarbių skaičius

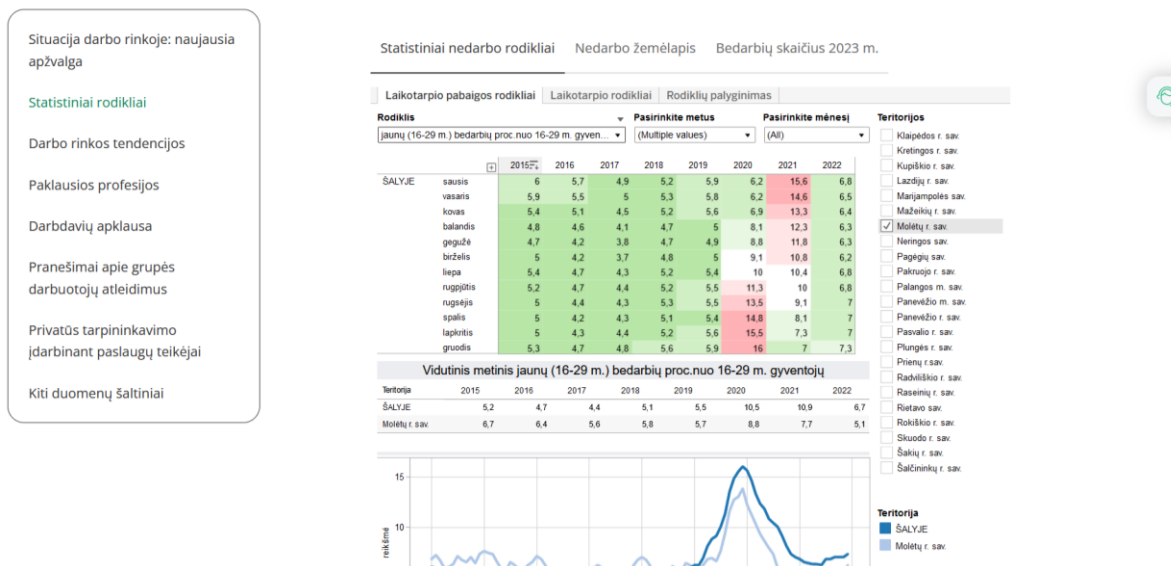
Šaltinis: <https://uzt.lt/darbo-rinka/statistiniai-rodikliai/88>

1.4.13 pav. Vidutinis metinis bedarbių procentas nuo darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus

Šaltinis: <https://uzt.lt/darbo-rinka/statistiniai-rodikliai/88>

1.4.14 pav. Vidutinis metinis jaunų (16–29 m.) bedarbių proc. nuo 16–29 m. gyventojų

Šaltinis: <https://uzt.lt/darbo-rinka/statistiniai-rodikliai/88>

1.4.15 lentelė. Laisvų darbo vietų (naujų) skaičius Molėtų r. sav.

Teritorija	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Pokytis*	Vidutiniškai per metus
Lietuvos Respublika	224825	235461	237318	244645	228404	242097	216933	358489	274004	22%	251353
Utenos apskritis	9873	8151	7552	7582	8047	8947	9145	12763	7949	-19%	8890
Molėtų r. sav.	1224	1254	853	1033	1040	1189	1498	2231	1210	-1%	1281

Šaltinis: Užimtumo tarnybos duomenys

1.4.16 lentelė. Socialinių pašalpų gavėjų skaičius

		Lietuvos Respublika	Utenos apskritis	Molėtų r. sav.
Socialinės pašalpos gavėjų skaičius asmenys	2022	64568	4710	463
	2021	66597	4523	442
	2020	56039	3808	442
	2019	64604	5114	556
	2018	71213	5758	636
	2017	74548	5865	663
	2016	87898	6361	716
	2015	110701	7904	894
	2014	140114	9671	1037

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra

1.4.17 lentelė. Skurdo rizika ir socialinių darbuotojų skaičius Molėtų r. sav.

Teritorija	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Pokytis*
Skurdo rizikos lygis (Lietuvos Respublika), %	19.1	22.2	21.9	22.9	22.9	20.6	20.9	20	21	9.9%
Skurdo rizikos lygis (Utenos apskritis), %	29.2	30.1	26.5	30.2	33.7	28	29.4	29.7	29	-0.7%
Skurdo rizikos lygis (Molėtų r. sav.), %	30.9	28.8	28.8	31.7	35.7	30.4	29.9	31.4	30	-2.9%

Šaltinis: Socialinės paramos veiksmingumo indeksas.

1.5. skyrius

1.5.1 lentelė. Dirbančių asmenų skaičius (asmenys) pagal ekonomines veiklas Molėtų r. sav.

Ekonominė veikla	2011	2021	Pokytis	2011 m. struktūra	2021 m. struktūra
Iš viso pagal ekonominės veiklos rūšis	6599	7454	13%	100%	100%
Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	528	544	3%	8%	7%
Pramonė	1064	1406	32%	16%	19%
Statyba	1006	943	-6%	15%	13%
Didmeninė ir mažmeninė prekyba*	1030	1231	20%	16%	17%
Transportas ir saugojimas	335	344	3%	5%	5%
Apgyvadinimo ir maitinimo paslaugų veikla, Informacija ir ryšiai	208	306	47%	3%	4%
Finansinė ir draudimo veikla, Nekilnojamojo turto operacijos	88	133	51%	1%	2%
Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	147	221	50%	2%	3%
Administracinė ir aptarnavimo veikla	206	327	59%	3%	4%
Viešasis valdymas ir gynyba, Privalomasis socialinis draudimas	442	541	22%	7%	7%
Švietimas	803	665	-17%	12%	9%
Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	462	515	11%	7%	7%
Kitos paslaugos**	211	278	32%	3%	4%
Nenurodyta	69	0	-100%	1%	0%

* Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas.

** Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla, namų ūkio reikmenų remontas ir kitos paslaugos.

Šaltinis: Gyventojų ir būstų surašymai.

1.5.2 lentelė. Molėtų r. sav. VVG gyventojų skaičius (asmenys) pagal ekonominį aktyvumą 2021 m.

Teritorija	Dirbantis asmuo		Bedarbis		Pensijos ar kapitalo pajamų gavėjas		Studentas, moksleivis		Kitas, nepriklauso darbo jėgai	
	Skaičius	Dalis	Skaičius	Dalis	Skaičius	Dalis	Skaičius	Dalis	Skaičius	Dalis
Molėtų r. sav. VVG	4820	47.2%	1205	11.8%	2874	28.2%	642	6.3%	662	6.5%
Alantos sen.	584	46.5%	129	10.3%	389	30.9%	86	6.8%	69	5.5%
Balninkų sen.	295	43.5%	73	10.8%	224	33.0%	41	6.0%	45	6.6%
Čiulėnų sen.	542	51.4%	106	10.1%	275	26.1%	62	5.9%	69	6.5%
Dubingių sen.	297	46.0%	88	13.6%	167	25.9%	39	6.0%	55	8.5%
Giedraičių sen.	716	48.2%	181	12.2%	414	27.9%	87	5.9%	86	5.8%
Inturkės sen.	427	43.6%	145	14.8%	260	26.6%	74	7.6%	73	7.5%
Joniškio sen.	441	49.2%	102	11.4%	262	29.2%	45	5.0%	47	5.2%
Luokesos sen.	519	49.9%	108	10.4%	248	23.8%	77	7.4%	89	8.5%
Mindūnų sen.	197	49.0%	48	11.9%	109	27.1%	25	6.2%	23	5.7%
Suginčių sen.	588	46.6%	148	11.7%	382	30.2%	75	5.9%	70	5.5%
Videniškių sen.	214	42.6%	77	15.3%	144	28.7%	31	6.2%	36	7.2%

Šaltinis: 2021 m. gyventojų ir būstų surašymas.

1.5.3 lentelė. Materialinės investicijos, tenkančios vienam gyventojui

		Lietuvos Respublika	Utenos apskritis	Molėtų r. sav.
Materialinės investicijos, tenkančios vienam gyventojui EUR	2021	3718	1254	1123
	2020	3239	1204	1347
	2019	3414	1206	1403
	2018	2883	1233	1059

	2017	2587	1147	817
	2016	2404	1086	801
	2015	2380	1401	929
	2014	2074	1342	783

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra

1.5.4 lentelė. Veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius metų pradžioje

		Veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius metų pradžioje vnt.							
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lietuvos Respublika	Iš viso pagal pajamų grupes	79472	82885	83069	84510	86738	87284	92628	100045
	iki 9 999 EUR	17537	17993	17290	16644	16333	15061	18250	19692
	10 000–49 999 EUR	20819	22282	22085	21880	21864	21613	22730	23901
	50 000–99 999 EUR	9689	10077	10276	10544	10798	11046	11460	11904
	100 000–499 999 EUR	19081	19773	20219	21225	22552	23365	23804	25631
	500 000–999 999 EUR	4797	5005	5213	5509	5826	6204	6202	7161
	1 000 000–1 999 999 EUR	3243	3351	3451	3751	4039	4262	4385	4875
	2 000 000–4 999 999 EUR	2606	2654	2743	2926	3125	3345	3327	3822
	5 000 000–9 999 999 EUR	937	967	993	1122	1214	1312	1387	1621
	10 000 000–19 999 999 EUR	461	474	468	553	589	645	672	881
	20 000 000–49 999 999 EUR	222	220	241	254	292	310	306	390
	50 000 000 EUR ir daugiau	80	89	90	102	106	121	105	167
Utenos apskritis	Iš viso pagal pajamų grupes	1965	2071	2073	2095	2125	2156	2281	2495
	iki 9 999 EUR	416	472	443	441	407	399	505	533
	10 000–49 999 EUR	579	609	589	600	583	597	606	691
	50 000–99 999 EUR	252	265	292	281	291	285	295	312
	100 000–499 999 EUR	459	7926	474	506	551	575	567	625
	500 000–999 999 EUR	102	111	120	105	124	134	144	144
	1 000 000–1 999 999 EUR	82	81	84	75	75	69	75	93
	2 000 000–4 999 999 EUR	51	50	49	61	62	63	57	55

	5 000 000–9 999 999 EUR	13	12	11	13	21	22	20	27
	10 000 000–19 999 999 EUR	7	4	4	6	7	6	8	8
	20 000 000–49 999 999 EUR	2	4	5	5	3	3	2	4
	50 000 000 EUR ir daugiau	2	1	2	2	1	3	2	3
Molėtų r. sav.	Iš viso pagal pajamų grupes	310	314	326	330	341	335	370	413
	iki 9 999 EUR	69	73	69	73	69	57	79	86
	10 000–49 999 EUR	94	87	94	90	91	99	108	117
	50 000–99 999 EUR	41	44	49	53	45	44	37	50
	100 000–499 999 EUR	71	75	80	82	101	97	100	116
	500 000–999 999 EUR	20	20	17	14	19	20	27	21
	1 000 000–1 999 999 EUR	9	9	11	12	10	10	12	16
	2 000 000–4 999 999 EUR	3	3	4	4	5	6	4	4
	5 000 000–9 999 999 EUR	2	3	1	1		1	2	2
	10 000 000–19 999 999 EUR	1		1	1	1	1	1	
	20 000 000–49 999 999 EUR								1
	50 000 000 EUR ir daugiau								

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra

1.5.5 lentelė. Darbuotojų skaičius veikiančiose mažose ir vidutinėse įmonėse metų pradžioje

		Darbuotojų skaičius veikiančiose mažose ir vidutinėse įmonėse metų pradžioje vnt.									
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lietuvos Respublika	Iš viso pagal darbuotojų skaičių	646017	671862	686412	696118	700080	694455	686952	674337	668249	701866
	0–4 darbuotojai	82804	92303	96986	99087	98644	100500	104241	96379	99561	108146
	5–9 darbuotojai	95913	99898	102192	104659	105889	103864	97656	90364	90842	95879
	10–19 darbuotojų	101732	105499	108075	108411	105408	106345	102444	99665	99490	103597
	20–49 darbuotojai	139968	142892	144631	146258	149141	147627	145589	145519	144199	147295
	50–99 darbuotojai	107829	110249	109528	110249	110990	109178	109407	111136	105284	109620
	100–149 darbuotojai	58332	59246	61059	61450	61572	60955	59754	59963	60555	62587
	150–249 darbuotojai	59439	61794	63941	66004	68436	65986	67861	71311	68318	74742

Utenos apskritis	Iš viso pagal darbuotojų skaičių	18696	18705	19175	18822	18891	17627	17251	16695	16288	16992
	0–4 darbuotojai	2137	2205	2170	2252	2298	2360	2477	2377	2464	2667
	5–9 darbuotojai	2295	2386	2544	2580	2624	2620	2408	2228	2242	2443
	10–19 darbuotojų	2580	2597	2830	2838	2676	2485	2472	2363	2384	2561
	20–49 darbuotojai	4689	5144	4859	4802	4678	4359	4292	3730	3677	3891
	50–99 darbuotojai	3581	3218	3523	3006	3330	2862	2922	3331	2949	2890
	100–149 darbuotojai	1576	1654	1780	2115	1976	1763	1597	1589	1460	1215
	150–249 darbuotojai	1838	1501	1469	1229	1309	1178	1083	1077	1112	1325
Molėtų r. sav.	Iš viso pagal darbuotojų skaičių	2456	2520	2675	2588	2592	2284	2312	2197	2256	2426
	0–4 darbuotojai	333	325	333	328	346	352	402	342	377	402
	5–9 darbuotojai	317	360	377	369	452	437	391	419	435	470
	10–19 darbuotojų	422	433	431	437	354	362	409	378	368	386
	20–49 darbuotojai	601	645	774	732	688	592	582	501	594	520
	50–99 darbuotojai	417	413	415	405	414	325	325	378	299	322
	100–149 darbuotojai	120	130								121
	150–249 darbuotojai	246	214	345	317	338	216	203	179	183	205

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra

1.5.6 lentelė. Veikiantys ūkio subjektai metų pradžioje

		Veikiantys ūkio subjektai metų pradžioje vnt.									
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lietuvos Respublika	TOTAL	90790	93017	99200	104074	104117	105093	107444	108258	113516	122458
	A	1953	2170	2315	2428	2416	2335	2344	2318	2352	2382
	B	97	106	123	121	129	129	139	138	157	163
	C	6937	7543	7699	7848	7789	7899	8054	8066	8470	9166
	D	679	1021	1053	1040	1010	1015	994	926	1006	1060
	E	377	401	401	424	426	405	417	392	369	368

M	Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	18	19	23	23	25	26	28	28	40	49
N	Administracinė ir aptarnavimo veikla	6	7	10	8	11	11	12	11	17	17
O	Viešasis valdymas ir gynyba; privalomasis socialinis draudimas	4	5	5	5	5	3	3	3	2	3
P	Švietimas	21	19	21	20	18	18	20	16	17	21
Q	Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	21	20	20	18	21	21	21	19	21	23
R	Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla	20	13	18	22	25	27	25	27	27	27
S	Kita aptarnavimo veikla	73	32	42	38	37	39	45	42	39	64
T	Namų ūkių, samdančių darbininkus, veikla; namų ūkių veikla, susijusi su savoms reikmėms tenkinti skirtų nediferencijuojamų gaminių gamyba ir paslaugų teikimu										
U	Ekstrateritorinių organizacijų ir įstaigų veikla										
XX	Nenurodyta										

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra

1.5.7 lentelė. Ūkininkų ūkių skaičius Molėtų r. sav.

Teritorija	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Pokytis*
Lietuvos Respublika	122176	123767	124318	124494	116011	114263	86258	87614	87141	-29%
Utenos apskritis	13396	13607	13453	13420	12666	12373	10027	10135	9947	-26%
Molėtų r. sav.	3351	3336	3277	3134	3053	2905	2415	2460	2444	-27%

* Pokytis per 2014-2022 m.

Šaltinis: Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras.

1.5.8 lentelė. Ūkininkų ūkių skaičius pagal dydį Molėtų r. sav.

Ūkio dydis	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Pokytis*
iki 5 ha	1673	1680	1669	1597	2069	1758	1266	1314	1274	-24%
5-20 ha	1405	1386	1348	1283	826	918	910	907	912	-35%
20-50 ha	237	236	227	222	133	174	183	186	191	-19%
50-100 ha	32	29	28	26	19	41	44	39	47	47%
>100 ha	4	5	5	6	6	14	12	14	20	400%

* Pokytis per 2014-2022 m.

Šaltinis: Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras.

1.5.9 lentelė. Ūkininkų ūkių skaičius Molėtų r. sav.

Ūkininkų ūkiai	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Pokytis*
Ūkininkų iki 40 m. ūkių skaičius	451	468	443	415	393	360	327	349	350	-22%
Ūkininkų nuo 40 m. iki pensinio amžiaus ūkių skaičius	1332	1369	1411	1409	1394	1357	1193	1220	1230	-8%
Ūkininkų ūkių skaičius nuo pensinio amžiaus	1568	1499	1423	1310	1266	1188	895	891	864	-45%

* Pokytis per 2014-2022 m.

Šaltinis: Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras.

1.5.10 lentelė. Apgyvendinimo įstaigos Molėtų r. sav.

Rodiklis	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Pokytis*
Apgyvendinimo įstaigų skaičius	56	58	66	77	45	50	54	63	67	20%
<i>Numerių skaičius apgyvendinimo įstaigose</i>										
Viešbučiai ir panašios laikinos buveinės	46	46	55	43	198	233	217	244	331	620%
Viešbučiai ir svečių namai	46	46	55	43	198	233	217	244	331	620%
Moteliai	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.
Poilsiautojų ir kitas trumpalaikis apgyvendinimas	399	385	404	433	309	300	310	346	376	-6%
Poilsio namai	387	371	373	374	224	217	167	178	200	-48%
Nakvynės namai, apartamentų kompleksas	n.d.	n.d.	22	25	14	26	18	96	78	n.d.
Privatus apgyvendinimo sektorius	12	14	9	34	71	57	125	72	98	717%
Poilsinės transporto priemonės, priekabų aikštelės ir stovyklavietės	57	57	57	56	57	116	131	87	86	51%
Kempingai	57	57	57	56	57	116	131	87	86	51%
<i>Vietų skaičius apgyvendinimo įstaigose</i>										
Viešbučiai ir panašios laikinos buveinės	126	129	149	109	407	613	517	681	881	599%
Viešbučiai ir svečių namai	126	129	149	109	407	613	517	681	881	599%
Moteliai	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.
Poilsiautojų ir kitas trumpalaikis apgyvendinimas	128	137	147	156	141	135	104	119	119	-7%
Poilsio namai	6	3	0	3	1	0	576	616	651	-48%
Nakvynės namai, apartamentų kompleksas	n.d.	n.d.	62	91	41	81	69	357	267	n.d.
Privatus apgyvendinimo sektorius	36	42	25	92	253	192	396	220	278	672%
Poilsinės transporto priemonės, priekabų aikštelės ir stovyklavietės	297	297	297	291	297	109	114	691	691	133%
Kempingai	297	297	297	291	297	109	114	691	691	133%

* Pokytis per 2014-2021 m.

Šaltinis: Statistikos Departamentas Verslo statistika

1.5.11 lentelė. Automobilių kelių ilgis Molėtų r. sav.

Rodiklis	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Pokytis*
Automobilių kelių ilgis metų pabaigoje	1724	1723	1728	1728	1742	1738	1738	1738	1%
Valstybinės reikšmės keliai	476	476	481	480	482	478	478	478	0%
Vietinės reikšmės keliai	1247	1247	1247	1247	1261	1261	1261	1261	1%
<i>Kelių su danga ilgis</i>	1248	1248	1252	1252	1199	1195	1195	1195	-4%
<i>Kelių su patobulinta danga ilgis</i>	416	418	422	425	412	412	419	428	3%
<i>Žvyro kelių ilgis</i>	832	830	830	827	787	783	776	767	-8%
<i>Grunto kelių ilgis</i>	476	476	476	476	543	543	543	543	14%
Dviraičių takų ilgis metų pabaigoje	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	2.9	5.5	7.9	9	n.d.

* Pokytis per 2014-2021 m.

Šaltinis: Statistikos Departamentas Transportas.

1.8. skyrius

1.8.1 lentelė. Molėtų r. sav. žemės fondo sudėtis

Rodiklis	2014		2022		Pokytis*
	kv.km	%	kv.km	%	
Bendras plotas	1367	100.0%	1367	100.0%	0.0%
Žemės ūkio naudmenos	634	46.4%	598	43.8%	-5.6%
Miškai	165	12.0%	150	11.0%	-8.7%
Kita žemė	395	28.9%	423	31.0%	7.3%
Žemės užimta vandens telkinių	26	1.9%	23	1.7%	-12.9%
Užstatyta teritorija	27	2.0%	45	3.3%	62.8%
Keliai	120	8.8%	128	9.3%	6.2%

* Pokytis per 2014-2022 m.

Šaltinis: Žemės Fondas.

1.8.2 lentelė. Ekologinis ūkininkavimas (plotas, ha) Molėtų r. sav.

Teritorija	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Pokytis**
Lietuvos Respublika	0	216921	221665	234244	239623	242118	235570	261782	271329	12%
Molėtų r. sav.	0	4569	4947	5007	5099	5285	4879	6470	7167	36%
Dalis	n.d	2.1%	2.2%	2.1%	2.1%	2.2%	2.1%	2.5%	2.6%	0.5%

* Deklaruoti plotai (negalutiniai duomenys).

Šaltinis: EkoAgros duomenys.

1.8.3 lentelė. Ekologinių ūkių skaičius Molėtų r. sav.

Teritorija	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Pokytis*
Lietuvos Respublika	0	2655	2511	2461	2411	2387	2198	2498	2645	-0.4%
Molėtų r. sav.	0	68	66	66	65	69	62	75	84	23.5%
Dalis	n.d	2.6%	2.6%	2.7%	2.7%	2.9%	2.8%	3.0%	3.2%	0.6%

Šaltinis: EkoAgros duomenys.

11 priedas.

12 priedas.

13 priedas.

14 priedas.

15 priedas.